

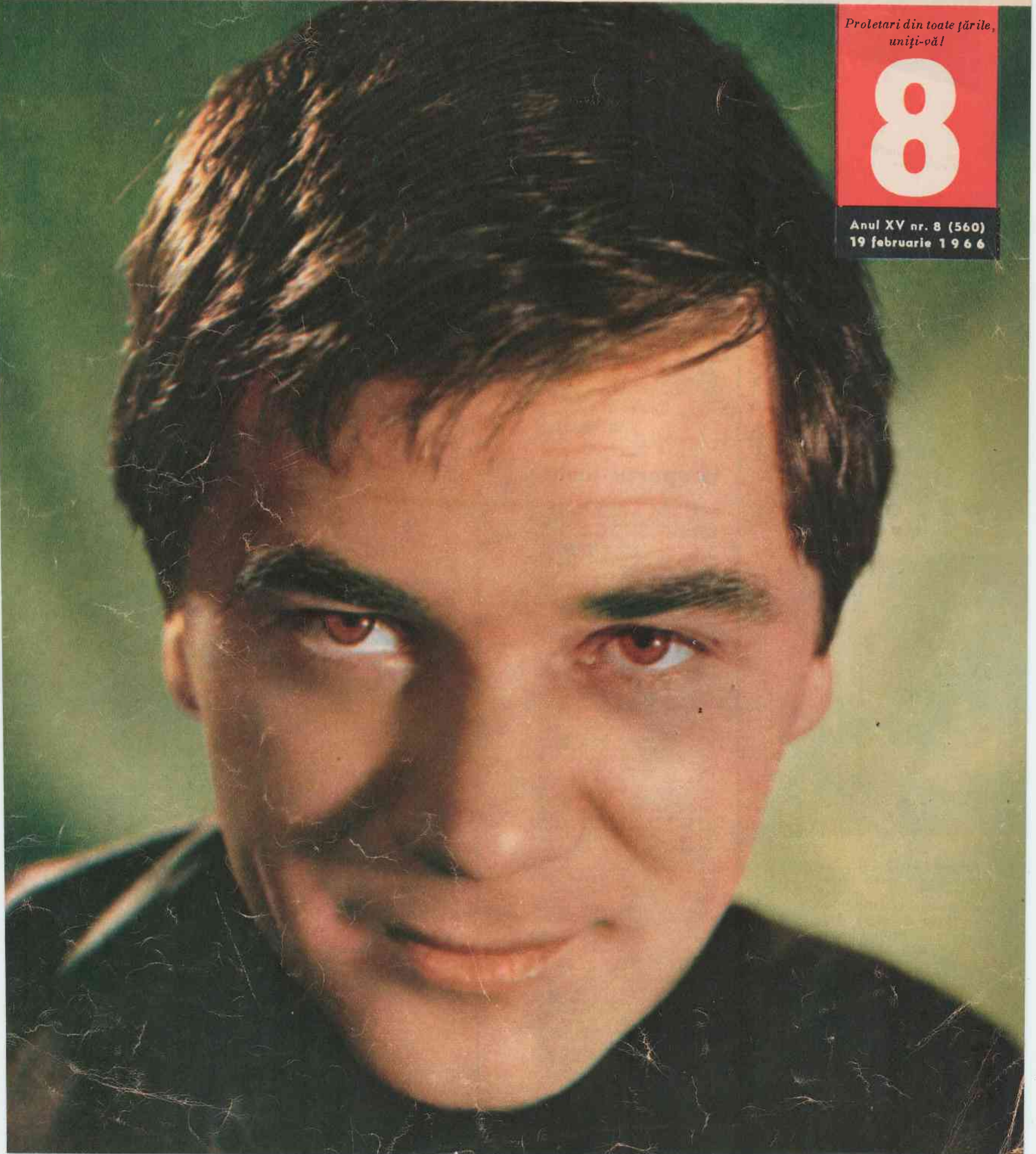
făcătura

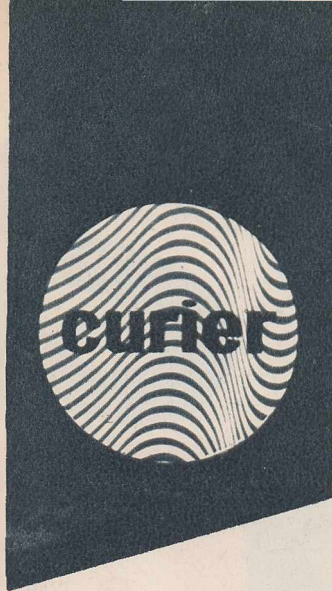
Regiunea
Hunedoara-Deva

*Proletari din toate țările,
uniți-vă!*

8

Anul XV nr. 8 (560)
19 februarie 1966

prin cooperare

348 de delegați reprezentând 43 de cooperative agricole s-au întrunit recent la conferința de constituire a Uniunii raionale Caracal. Președinți de cooperative agricole, brigadierii, șefii de echipă, cooperatori fruntași au discutat rezultatele muncii lor și au făcut o seamă de propuneri menite să dezvolte și mai mult cooperativele agricole din raionul Caracal. Cu deosebit interes a fost ascultat cuvântul lui Marian Diaconu, președintele cooperativei din Bucinișu. Organizarea temeinică a muncii, folosirea metodelor agrotehnice avansate — a arătat președintele — au sporit averea cooperativei în toate sectoarele. Veniturile bănești pe care le-au realizat cooperatorii din Bucinișu în 1965 s-au ridicat la aproape 12 000 000 lei. Vorbind despre importanța retribuției suplimentare președintele cooperativei agricole din comuna Cioroiu a arătat că acest sistem este folosit de patru ani, fapt care a contribuit din plin la sporirea producției. Numai în 1965 s-au dat la această cooperativă — drept retribuție suplimentară — aproape 350 000 lei.

Delegații la conferință au stăruit asupra măsurilor ce trebuie luate pentru asigurarea planului de producție în acest an. Discuțiind planul de perspectivă, participanții la conferință au făcut numeroase propuneri. Printre acestea se numără și cea privitoare la folosirea eficientă a terenurilor nisipoase. O altă propunere care a fost discutată și aprobată se referă la înființarea pe raion — prin cooperare — a unui atelier special pentru confecționarea unor unelte necesare producției.

Toate problemele privind dezvoltarea agriculturii cooperatiste din raionul Caracal au fost discutate în lumina rezoluției Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1965, în spiritul celor trei proiecte de Statut.

Într-o atmosferă de entuziasm participanții au aderat la Uniunea regională a cooperativelor agricole și au ales delegații la apropiatul Congres de constituire a Uniunii naționale.

G. MINIȘAN

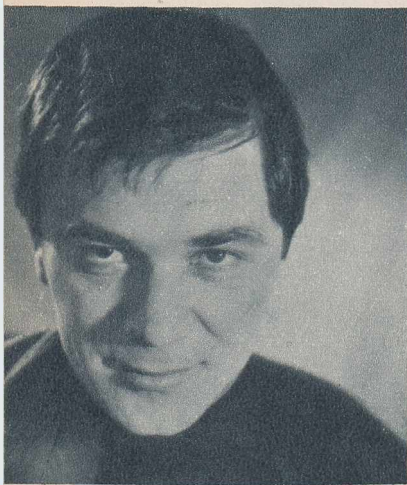
proporții juste

Așa cum se arată în proiectul de Statut al cooperativei agricole, asigurarea unei proporții juste între fondul de acumulare și cel de consum constituie factorul hotărâtor pentru intensificarea producției și ridicarea nivelului de trai al țăranilor. Pornind de la acest adevăr, noul proiect de Statut prevede ca în fiecare unitate agricolă fondul de acumulare să reprezinte 18-25% din valoarea producției nete, restul — 75-82% — fiind destinat consumului.

Experiența de până acum a multor cooperative agricole dovedește fără putere de tăgadă că acolo unde s-a păstrat o asemenea proporție s-au obținut realizări de seamă din punct de vedere economic. Așa stau lucrurile, bunăoară, la Cooperativa agricolă din comuna Brădeanu, regiunea Ploiești. Aici, în fiecare an s-au alocat sume tot mai mari pentru dezvoltarea proprietății obștești. Așa se face că azi valoarea proprietății obștești la suta de hectare teren arabil depășește 300 000 lei. Buni gospodari, cooperatorii din Brădeanu au cheltuit cu multă chibzuință sumele destinate pentru dezvoltarea cooperativei. În primul rând aceste sume au fost îndreptate spre acțiunile care asigură creșterea producției și dezvoltarea proprietății obștești: procurarea de îngrășăminte pentru fertilizarea solului, de semințe de mare productivitate, cumpărarea de animale etc. Toate acestea au avut bune urmări. Dacă în 1964 veniturile bănești au fost de cinci milioane, în 1965 acestea au depășit șapte milioane. În 1965 valoarea zilei-muncă a fost de 34 lei. Experiența acestei cooperative și a multor altora arată că păstrarea unui raport just între fondul de acumulare și cel de consum, folosirea investițiilor pentru dezvoltarea proprietății obștești și creșterea producției contribuie din plin la înflorirea unităților agricole și bunăstarea țăranilor cooperatori.

AI. MUREȘAN

coperta noastră

Actorul Ion Besolu, pe care-l vom vedea în curând în filmele „Răscoala” și „Haiducii” (citiiți prezentarea din pagina 12).

Fotografie de A. MIHAILOPOL

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

„doina 500” și inventatorul ei

Pe străzile Bucureștiului poate fi văzut un vehicul de o formă ciudată, aducând a automobil, dar un automobil de dimensiuni foarte reduse, stîrnind curiozitatea trecătorilor. Doina 500 — așa se numește liliputanul — are următoarele caracteristici: lungime 2,5 m, lățime 1,35 m, înălțime 1,05 m, greutate totală (cu rezervorul plin) 180 kg; are două locuri și posibilitatea de a purta 135 kg. Motorul, în doi timpi, răcit cu aer, are o capacitate de 500 cmc și 18 CP. Caroseria a fost executată din sticlă securită, plăci fibrolemnoase și metal. Intrarea în vehicul se face nu prin uși, ci printr-o carlingă culisabilă, iar volanul este rabatabil. Autorul acestui simpatic vehicul este proiectantul Justin Capră de la un institut de cercetări în domeniul transporturilor. În vîrstă de 32 de ani, Justin Capră este un prodigios inventator. Principala sa realizare este aparatul portativ pentru zbor individual, realizat împreună cu mecanicul Ion Munteanu. Aparatul, funcționînd pe principiul reactorilor, ridică pe cel care-l poartă — ca pe o ranjă în spate — cu ajutorul unui jet puternic de gaze, rezultat din combustia unui amestec de alcool și oxigen. Manipularea este extrem de simplă, aparatul putînd înainta în aer (cu circa 50 km/oră) în orice direcție și staționa la înălțime. Justin Capră s-a ridicat pentru prima oară în aer cu aparatul său la 8 iulie 1958, ora 9 dimineața, pe un cîmp din apropierea Capitalei. Brevetul de invenție primit îi dă o prioritate de aproape 4 ani asupra americanilor Wendele F. Moore, Cecil G. Martin și Robert L. Cummings. Tot pe numele lui Justin Capră figurează invenția unui automobil de trei locuri, pe... două roți și a unui dispozitiv pentru oprirea automată a trenurilor în caz de pericol. Ce proiecte de viitor are tînărul inventator? Realizarea unui mic automobil pe pernă de aer, perfecționarea „rucsacului zburător” și altele despre care el consideră, deocamdată, orice aluzie ca prematură.

G. BRĂTESCU

tema: confortul

În limbajul proiectanților de clădiri destinate să funcționeze ca locuințe, noțiunea de temă desemnează un întreg complex de condiții care cuprind elemente de ordin funcțional, tehnico-construcțiv și economic ce trebuie să asigure locatarilor un anumit grad de confort. Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. prevăd un spor al investițiilor în clădiri locuibile de 10 la sută pe mp. Acest spor va fi destinat mării suprafețelor locuințelor noi, îmbunătățirii finisajelor, diversificării tipurilor de apartamente în raport cu cerințele locatarilor, îmbunătățirii condițiilor de locuibilitate etc.

La Institutul de proiectări pentru locuințe tip din București se elaborează în prezent proiecte de execuție ce oglindesc locmai această satisfacere a necesităților de confort. Noile apartamente vor avea spații destinate unor funcții multiple, printre care spații de lucru, studiu, de depozitare a aparatelor și obiectelor de uz casnic etc. Finisajele vor fi îmbunătățite prin introducerea unor noi materiale, variate ca aspect și ușor de întreținut. La construcția pardoselilor vor fi utilizate materiale plastice. Tapetele, semilavabile sau lavabile, vor fi folosite în combinație cu placajele ceramice. În bucătării și băi se vor aplica pardoseli de gresie și echipamente tehnico-sanitare de bună calitate.

Accesul în camere va fi direct sau dispus în așa fel încît locatarii să nu fie nevoiți să se deranjeze, iar unele elemente de mobilier vor fi înzidite, ceea ce va permite economisirea spațiului existent și o mai bună repartitie a mobilierului în încăperi. Toate acestea vor fi legate și de o serie de măsuri privind sistematizarea ansamblurilor de locuințe care va crea un cadru urbanistic mai potrivit desfășurării vieții locatarilor. Magazinele și unitățile de servicii publice ce vor fi amplasate în noile cartiere vor oglîndi și ele creșterea cerințelor de confort.

Realizările constructorilor, cu care noii locatari vor face cunoștință încă din acest an, vor traduce aceste elemente în locuințe mai variate ca aspect, mai îngrijit finisate, mai confortabile.

V. TOMA

1 319 791 volume

Fondul de cărți al Bibliotecii centrale universitare din București a crescut în ultimii ani cu cite 60 000-70 000 volume anual, pentru a atinge la 31 ianuarie 1966 cifra de 1 319 791 volume. Biblioteca centrală universitară întreține schimburi de volume și lucrări cu instituții culturale din 80 de țări, de pe toate cele cinci continente ale globului pămîntesc. Între cele peste 300 volume primite în luna ianuarie 1966 se numără lucrări valoroase din Marea Britanie, U.R.S.S., Elveția, S.U.A., R.D.G., Franța, Italia, o seamă de state din Africa etc.

V. F.

turism... la domiciliu

Filatelistul înconjură planeta în 60 de minute, timp în care își enumără țările și oamenii care le locuiesc, alfabetizează și limbile, personalitățile literare și științifice, bogățiile solului și subsolului, specii de faună și floră și chiar specificul climatei. Filatelia e turism la domiciliu...

În țara noastră Asociația filateliștilor numără peste 30 000 membri. Ei își expun colecțiile în numeroase expoziții organizate în orașele de la noi sau de peste hotare. La expozițiile organizate prin Federația Internațională de Filatelie — „Philatex”, Paris 1964, „Wipa”, Viena și „Balkanphil”, Varna 1965 — filatelia românească (ale cărei tradiții sînt bine stabilite în primul rînd de seria faimoaselor „Capete de bour” emise în urmă cu 81 de ani) a obținut succese meritorii, concretizate în medalii de aur și de argint sau în diplome cu rang de medalii.

În acest an, în vederea participării la expoziția „Sipex” de la Washington, precum și la altele care se vor organiza, în continuare, la București vor fi expuse colecții pentru selecționarea celor mai interesante dintre ele. Tot în această perioadă vor fi puse în circulație peste 20 de emisiuni filatelice, pe teme diverse, dintre care menționăm: „Reproduceri de artă din Galeria națională”, „Păsări cîntătoare”, „Cosmonautica I”, „Flora acvatică”, „Animale preistorice” sau „Olimpiada de șah”, „Campionatul mondial de fotbal” și altele.

Paul GOLUMBEANU

anticipări editoriale (IX)

Incheiem turul de orizont editorial întreprins de revista noastră în mai multe numere cu acest interviu pe care ni l-a acordat tov. C. BUSUIŢOANU, director al Editurii Academiei.

— Cărțile tipărite de editura dv. se bucură de o apreciere unanimă în rândurile cititorilor. Colecțiile: „Biblioteca de arheologie”, „Biblioteca Historica României” etc. cuprind lucrări importante pentru cunoașterea trecutului poporului nostru. Ce cărți din aceste colecții vom avea prilejul să citim?

— Un loc important în planul nostru îl ocupă lucrările de istorie, de la documente, cronici, monografii — la vasta sinteză Istoria României. În colecția Biblioteca de arheologie vor apărea noi monografii care scot la iveală urmele culturii materiale de pe teritoriul patriei noastre: Cultura Hamangia (D. Berciu), Necropole din sec. al IV-lea e.n. din Muntenia (B. Mitrea și C. Preda), vol. II al seriei Istoria (colectiv condus de acad. Em. Condurache). Noi volume de documente și cronici vin să ajute la elucidarea unor fenomene economice, politice, culturale din decursul secolelor: Documente Țara Românească — vol. I (1247-1500), Documente privind relațiile agrare din Moldova în sec. al XVIII-lea (vol. II), primul volum Extrase din cronicile turcești privind țările române, Cronica lui Giorgios Sphrantzes (tradusă de V. Grecu). Tot în acest an va vedea lumina tiparului lucrarea colectivă a cercetătorilor ieșeni Arheologia Moldovei — vol. IV, precum și interesanta lucrare a lui D. Protase: Contribuții la problema continuității în Dacia. O mențiune specială se cuvine a fi dată tipăririi Istoriei României (vol. V) care cuprinde perioada 1878-1918. Este locul să amintim câteva din studiile care apar în colecția Bibliotheca Historica Romaniae în limbi de circulație mondială: Contribuția României la victoria asupra fascismului, Mișcarea culturală românească în monarhia austro-ungară, Reforma agrară din 1864 și aplicațiile ei ș.a.

— Ce opere sau lucrări privind clasicii literaturii române vor vedea lumina tiparului anul acesta?

— Continuăm să publicăm alte lucrări ale clasicii literaturii române: operele complete ale lui V. Alecsandri (vol. II) și Al. Odobescu (vol. II), precum și monografia Cezar Bolliac.

— Cum este reprezentată lingvistica în planul dv. editorial?

— Continuăm tipărirea monumentalei lucrări începute încă de Academia Română, Dicționarul, din care vor apărea 5 fascicule din litera M. Mai edităm: vol. III din Crestomația de texte române, Atlasul lingvistic român serie nouă; vol. V, opera lingvistică a lui Ion Budai-Deleanu ș.a. Vom mai edita un Dicționar german-român și un Dicționar ceh-român.

— Ce alte lucrări vor apărea?

— În domeniul științelor sociale planul pe 1966 prevede publicarea unor monografii de mare importanță dintre care cităm: Repartizarea teritorială a forțelor de producție în procesul dezvoltării economice a României; lucrări din domeniul dreptului: Moștenirea în dreptul civil al Republicii Socialiste România, Tratatul teoretic și practic de procedură a executării silite etc. (Continuăm publicarea interviului în numărul viitor).

Horățiu STĂTESCU

pentru cei mai mici pacienți (II)

De astă dată, la întrebările noastre cu privire la realizările în domeniul apărării sănătății copiilor ne răspunde dr. RAZVAN PRIȘCU, conferențiar universitar, decan al Facultății de pediatrie, directorul spitalului clinic de pediatrie „Emilia Irza” din București.

— Activitatea spitalului „Emilia Irza” — spital clinic — este axată în bună măsură pe problemele învățămîntului și ale cerce-

tării științifice. Fiind o instituție spitalicească de interes republican, spitalul „Emilia Irza” este un for medical de îndrumare și control în problemele de pediatrie pe lângă serviciul Ocrotirea mamei și copilului din Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale.

— Ce regiuni din țară îndrumați direct?

— Sub îndrumarea directă a clinicii noastre se află regiunile Argeș și Maramureș, precum și cinci raioane din regiunea București. Și putem considera că am obținut rezultate bune pe această linie: în regiunea Maramureș mortalitatea infantilă a scăzut în 1965 față de 1964 cu 45%, iar în Argeș cu 30%.

— Ce capacitate are clinica dv.?

— Avem un număr de 300 de paturi și dispunem de utilajul cel mai modern, minuit de 30 de medici bine pregătiți, care aplică cele mai noi metode de diagnostic și tratament. Anual trec prin spitalul nostru 5 000-6 000 de copii. Cam două treimi dintre aceștia sînt din București și circa o treime din diferite regiuni ale țării — unele cazuri mai grave, ce necesită îngrijiri cu mijloace deosebite. Policlina de pe lângă spitalul nostru are de asemenea o activitate bogată: anul trecut aci s-au efectuat 11 000 consultații și 7 300 tratamente. În multe cazuri, considerate ca nerezolvabile, s-au obținut, datorită muncii pline de abnegație a medicilor noștri, rezultate de-a dreptul uimitoare. Astfel, starea copilului Nicolae Avram, în vîrstă de 2 ani și 6 luni, din comuna Lehliu, care a fost internat cu o meningită extrem de gravă, în prezent este ameliorată. Fetița Georgeta Rotaru, în vîrstă de 10 luni, a fost adusă bolnavă de otomastoidită și într-o stare gravă de subnutriție (avea la internare 5,100 kg); în scurtă vreme starea sănătății ei s-a restabilit, a crescut în greutate cu 2 kg și este pe cale de a pleca acasă sănătoasă.

— Ne puteți spune ceva despre perspectiva apropiată în legătură cu cercetarea științifică?

— Tematica științifică pe care o abordăm în cercetările noastre îmbrățișează mai multe domenii. Dintre acestea o să amintesc cercetările în domeniul geneticii, studierea aspectelor actuale ale diagnosticării și tratamentului pneumopatiilor acute, studiul modificărilor bioelectrice cerebrale în diverse stări patologice ș.a. În general, o tematică menită a găsi cele mai bune soluții în lupta pentru apărarea sănătății celor mici.

A. ANGHELESCU

la grădina botanică-cluj

Inițiată în anul 1920 după planurile profesorului Alexandru Borza — prin câteva donații făcute de către primăria orașului și diverși particulari — Grădina botanică din Cluj a cunoscut în decursul timpului, dar mai ales în zilele noastre, o dezvoltare impetuoasă. Colecțiile cu cele peste 11 000 specii reprezentate aici sînt rezultatul acțiunii de achiziționare duse de-a lungul anilor și al legăturilor stabilite cu alte unități similare din întreaga lume. În urmă cu cîțiva ani s-a alocat din fondurile statului suma de 5 000 000 lei pentru construirea unui nou grup modern de sere, compartimentat după soiurile de plante pe care le adăpostește. În aceste sere se găsesc și ultimele noutăți botanice ale grădinii. Este vorba de Casia grandis (un arbore tropical ale cărui fructe, în forma unor păstăi, au lungimea de 500 mm), Mura nana (bananul comestibil) și Carica papaya (arboarele de pepene) achiziționați din Indonezia; de Thea sinensis (ceaiul) din Uniunea Sovietică și de Theobroma cacao (arboarele de cacao) din Coasta de Fildeș.

O altă noutate: începînd din vara acestui an (lunile iunie-iulie) vizitatorii vor fi însoțiți prin labirintul aleilor și denumirilor științifice ale plantelor de un ghid care se va putea procura la intrare. Ghidul, care se va adresa publicului larg, este alcătuit în ordinea secțiilor care se parcurg.

N. AVRIGEANU

cifre însuflețitoare

În anii șesenalului poporul nostru a obținut importante realizări în dezvoltarea economiei naționale a patriei și în creșterea continuă a nivelului de trai material și cultural al populației. Această constituie — așa cum se arată în Comunicatul Direcției Centrale de Statistică cu privire la dezvoltarea economiei naționale a Republicii Socialiste România în anul 1965 și în perioada 1960-1965 — o bază puternică pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru următorii cinci ani de către Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, pentru înaintarea continuă a patriei noastre pe drumul desăvîrșirii construcției socialismului, al progresului și prosperității.

În anul 1965 producția globală industrială a fost de 2,25 ori mai mare decît în 1959.

S-au produs în 1965:

- 3 425 tone oțel (1 420 în 1959).
- 2 019 tone fontă (846 în 1959).
- 17 202 mil kWh energie electrică (6 824 în 1959).

În anii șesenalului producția industriei mijloacelor de producție a sporit în medie pe an

cu 15,7% față de 14% cît s-a prevăzut, iar producția bunurilor de consum a sporit cu 12,3%, realizîndu-se nivelul prevăzut în Directivele Congresului al VIII-lea al partidului.

În 1965 productivitatea muncii a sporit în industrie cu 61% față de 1959 iar prețul de cost a fost redus (în condiții comparabile) cu 18%.

În anul 1965 recolta totală de cereale a fost de 12,6 milioane tone — CEA MAI MARE PRODUCȚIE OBTINUTĂ PÎNĂ ACUM ÎN AGRICULTURA ȚĂRII NOASTRE.

La sfîrșitul anului 1965 aveam:

- 81 000 tractoare fizice
- 66 000 semănători mecanice
- 36 600 (circa) combine pentru păioase.

În anul 1965 revenea în medie pe un tractor fizic 122 ha suprafață arabilă față de 270 ha în 1959.

La recensămîntul animalelor domestice din 3 ianuarie 1966 s-au înregistrat (date provizorii):

- 4 917 000 bovine
- 5 341 000 porcine
- 13 126 000 ovine

teatru

■ **Din jale se intrupează Electra.** Viziunea lui O'Neill (intuneacă și sumbră) grefată pe un subiect al dramaturgiei antice (tragedia Atrizilor — episodul asasinării lui Agamemnon) și transplantată în anii războiului american de secesiune. Regizorul Al. Finți a compus un spectacol matur, cu o armonie unitară a acțiunilor tragice, fără zbucium și violențări inutile. De semnalat debutul, cu succes, în rolul principal pe scena Teatrului Național, al tinerei artiste Eugenia Dragomirescu. Remarcăm dintre interpreți pe Dina Cocea, Florin Piarsic (în progres de la un spectacol la altul), C. Rautchi. În atmosferă, decorul lui Mihai Tofan.

Eugenia Dragomirescu.

■ **Provincia și Capitala.** Deși încă sporadic, se împlinesc un mai vechi deziderat: prezența, într-un mod organizat, a teatrelor din provincie în microstagioni pe scenele din Capitală. Dorim cât mai multe asemenea întâlniri, revelatorii și bogate în concluzii. După Tg. Mureș, Teatrul de stat din Ploiești ne invită la trei spectacole (două în premieră pe țară: **Cazul Makropulos** și 104 pagini de dragoste). Și o surpriză: artistul emerit H. Nicolaidă (care n-a mai jucat de mult în Capitală — oare de ce?) ca protagonist în... **Sfântul Mitică Blajinu**. Pe cînd și alte teatre?

■ **Dramaturgia lui Camil Petrescu** se pare că, în sfîrșit, și-a aflat locul pe scenele teatrelor. După **Jocul ielelor**, Teatrul „C. Nottara” anunță **Danton**. Între timp Teatrul din Valea Jiului a prezentat în premieră **Suflete tari**. Regia: Marcel Soma. Scenografia: Elena Zăbavă. Interpreți: Ana Colda, Ion Tîfor, Gh. Iordănescu, Dumitru Drădea, Carmen Tăutu, Marian Cerel.

■ **Semnalăm două premiere** pe țară, două amuzante reprezentări de comedie, la două teatre din provincie: **Iupiter se amuză** de A. J. Cronin (e vorba de cunoscutul romanțier) la Teatrul de stat din Oradea. Regia: Cornel Zdreghus. Scenografia: Tatiana Manolescu-Ulen. Și trei comedii ale cunoscutului scriitor irlandez Sean O'Casey (**O liră la ceșere**, **S-a sfîrșit cum a început** și **Aventura nocturnă**) inscenate de regizorul I. Ch. Rusu la Teatrul de stat din Bacău.

■ **Un spectacol sobru, reținut, dramatic** a realizat regizorul Dan Alexandrescu pe scena Teatrului de stat din Arad cu piesa lui Jean Anouilh — **Călător fără bagaje**. Scenografia: Toth Francisco. Interpret principal: C. Adamovici. Mult prea mult Anouilh și mult prea puțin selecție în reprezentarea dramaturgiei lui.

cartea

■ În redactarea unui colectiv al muzeului din Alba-Iulia (redactori responsabili profesorii A. Popa și Ion Berciu) a apărut **Apulum**, volumul V, înmănușind 31 studii și 16 comunicări de arheologie, istorie și etnografie semnate de 42 de autori din diferite regiuni ale patriei și de doi de peste hotare. Volumul numără 661 pagini și se bucură de o foarte bună prezentare grafică (autorul copertei: pictorul A. Mentzel).

■ **George Șbircea** este prezent din nou în librării, de data asta cu o carte despre **Jan Sibelius**. Deși conține multe lucruri mai puțin cunoscute, unele chiar noi pentru publicul nostru — și, ca atare, este util ca informație — volumul pare insuficient finisat, lăsînd să se vadă destule neglijențe ce ar fi trebuit remediate printr-o muncă mai atentă pe manuscris.

■ **Cărți semnate de Petre Gheață și Sachelarie Clery** despre **Maria Tănase și cîntecul românesc**, deși utilă, parcă i-ar mai fi trebuit ceva, ceva care diferențiază cărțile între ele (Editura muzicală).

■ Se pare că și prin cîmpul literaturii cinematografice mai trece câte un meteor. Ultimul e **Cinematografia ca artă** (Istoria teoriilor filmului) a italianului Guido Aristarco, bine tradusă în românește de Florian Potra, semnată și al unui „Cuvînt înainte” (Editura Meridiane).

■ **Semnalăm apariția interesantelor broșuri despre Uniunea Principatelor Române** semnate de Nichita Adăniloale și Aron Petric (Editura politică).

■ **Jocul cu moartea** al lui Zaharia Stancu (tradus între timp și în limbi străine) a ajuns la a II-a ediție (Editura pentru literatură).

■ **Un nou roman, Trandafirul alb**, publică la Editura pentru literatură Constantin Chiriță, vădit în largul lui cînd e vorba de romanul de aventuri.

■ **Reporter în anchetă** (volum distins recent cu premiul Uniunii scriitorilor) este titlul unei viioale cărți a neobositului gazetar Mihai Stoian, apărută la Editura tineretului.

■ **Remus Luca**, impus mai ales ca novelist și povestitor, vine în întîmpinarea cititorului cu un roman intitulat **Cu ce se șlefuesc diamantele**, demn de atenție (Editura tineretului).

■ **Apariția unui volum de Nuvele** de Barbu Delavrancea este de semnalat la Editura pentru literatură.

■ În domeniul istoriei artelor, neapărat de reținut volumul al doilea al **Istoriei artei** a lui M. Alpatov (se discută — într-un bun context de reproducere — arta Renașterii și a epocii moderne), tradus din rusește de Eugen Filotti (Editura Meridiane).

plastică

■ **Galeriile din bd. Nicolae Bălcescu: Horea Coriolan.** O pictură fină, de un lirism viros, care selectează din natură imaginile forței vitale. Peisaj geologic, evocat fie într-o geo-

metrie plană de covor terestru privit din avion, fie într-o geometrie violent spațială, făcută din volume masive. („Tirnovozidit în etaje favorizează această perspectivă a verticalelor). Energia e infuzată și personajelor din cele câteva compoziții. Omul, blind colos cu indeletnicirea pioasă a muncii în natură (atunci cînd nu e simplificat cam manierist ca în „Orchestra”). Și toată această energie e colorată poetic, cu un juvenil simț al feeriei, manifestat grav în violet și albastru. În ciuda pastei viscoase (prisos de energie picturală!) această pictură amintește în sensibilitate, în licărul molcom al culorilor și în simplitatea fisurilor pictura icoanelor ardelențe pe lemn...

■ ...pe care **Rodica Popescu** le speculează programatic (vezi prefața sa la catalog) în lucrările decorative expuse la galeriile din bd. Magheru. Interprețind modern poarta și icoana, fusul și tripticul, stîlpul și streșina traforată, artista are în vedere nu numai virtutea lor decorativă, ci, prin intermediul ei, propune peisajului urban accente nobile care să introducă natura în cetate sub forma ocolită poetic, simbolică, a artei de esență rustică.

■ **Sala Dalles: Expoziția de artă plastică italiană** pune publicul nostru în fața unei producții ce ține de arta abstractă și de câteva curente efemere de tip „pop art” și „op art”. Să nu ne scandalizăm de lipsa figurativului, ci să conspectăm lucid manifestările de derută estetică, de morbida blazare, tentativele de revitalizare a sensibilității prin șocurile modurilor inedite ale imaginii. Luptă zadarnică — ni se pare.

cinema

■ O nouă producție a Studioului cinematografic București: **Procesul alb**, după romanul „Șoseaua Nordului”. Inezestratul regizor Iulian Miha (La mere, Viața nu iartă, Poveste sentimentală), în colaborare cu Eugen Barbu, scenarist ce se inspiră din propria sa carte, au realizat acest film dens, veridic și convingător, a cărui acțiune — după cum știm — are în centrul ei luptele patriotice ale comuniștilor pentru doborîrea dictaturii fasciste. Cu totul remarcabile bogata tipologie umană pe care ne-o înfățișează ecranul, precum și creațiile actorilor Gheorghe Dinică, George Constantin, Iurie Darie, Marga Barbu, Toma Caragiu.

■ **Pinguinul.** Cineaștul polonez J. St. Stawinski (fost colaborator al lui Wałdka și Munk, autor, printre altele, al scenariului după care s-a turnat filmul Canalul) poartă

Jean-Louis Trintignant.

un adevărat dialog cu reprezentanții tinerei generații; unele răspunsuri cer curajul de a ne judeca cu severitate. Sintem totdeauna siguri de criteriile după care îi apreciem pe cei din jurul nostru? Așa-zisul farmec personal ne dă dreptul de a crede că ni se cuvine totul? În distribuție: debutanta Krystina Konarska și vedeta numărul unu a ecranului polonez: Zbigniew Cybulski.

■ **Winnetou II.** Exact cum ați citit: Winnetou II. Tot ecranizare după Karl May, tot cu Lex Barker și Pierre Brice. Orice alte comentarii sînt de prisos.

■ **Salutăm reprogramarea filmelor Parisul vesel și A trecut o femeie; nu însă și reluarea sub-**

mediocrelor **Muncile lui Hercule** și **Ultima cavalcadă spre Santa Cruz**. Chiar și cei mai infocați iubitori ai genului au ceva de spus împotriva lor.

■ Pentru prima oară pe ecranele noastre: un tînar actor francez de o deosebită forță expresivă — Jean-Louis Trintignant, interpretul unuia din eroii tragi-comediei lui Dino Risi **Depășirea**, alături de unicul, în felul său, Vittorio Gassman.

■ **Mari regizori și creații reprezentative:** Tony Richardson (Tom Jones, Gustul mierii), Sidney Lumet (Colina), Stanley Kramer (Procesul de la Nürnberg) sau interesante de Robert Aldrich (Ce s-a întimplat cu Baby-Jane?).

muzica

Gigliola Cinquetti și Domenico Modugno.

■ **San Remo '66:** de data aceasta cîștigătoarea mult rîvnitului loc I în cadrul cunoscutului și mult discutatului concurs și festival de muzică ușoară este **Gigliola Cinquetti**, interpreta unei melodii de **Domenico Modugno**.

■ A încetat din viață, în vîrstă de 92 de ani, marea pianistă franceză **Marguerite Long**, interpreta de prestigiu a unui vast repertoriu pianistic, întemeietoare — împreună cu nu mai puțin vestitul violonist Jaques Thibaud — a concursului muzical ce poartă ilustrele nume.

În țară se desfășoară săptămîna aceasta o serie de turnee ale unor artiști de peste hotare:

■ O ascultăm pe pianista elvețiană **Helene Wohlgenuth** (împreună cu violoncelistul Radu Aldulescu) într-un recital: la Galați (21 II), Iași, cu Filarmonica (25 și 26 II), și în Capitală (I III).

■ **Harry Datyner**, pianist, tot din Elveția, cîntă la Cluj (26 și 27 II); turneu său începe însă la București, unde interpretează Concertul nr. 4 în sol major pentru pian și orchestră de Beethoven, la Filarmonica „George Enescu”. În programul concertului dirijat de Mircea Basarab figurează și o primă audiență din creația monumentală a lui Dimitrie Cuclin: Simfonia a XVII-a (sala Ateneului). Vă recomandăm și recitalul artistului elvețian, tot la București (22 II).

■ La **Timișoara** (21 și 25 II) cîntă artiștii de operă din Poznań (R. P. Polonă): **Antonina Kavetka** — soprana, **Stanislav Romenski** — tenor, **Edwin Kowalik** — dirijor, apar în spectacolele cu „Aida” și „Trubadurul” de Verdi.

■ Tot la **Timișoara** (26 și 27 II) va cînta pianistul ceh **Jean Panenka**; el debutează în țara noastră (21 II) la Brașov.

disc

■ **Mia Braia** în elementul ei. Compune, scrie versurile cîntecelor, le interpretează. S-o ascultăm în: „Nu-mi pare rău că-mbătrînesc”, „Vioara”, „Ultima mea scrisoare” și „Amintiri”. În românește, unul din cele mai specifice genuri românești de muzică populară sentimentală, **Mia Braia** este o artistă autentică.

■ „Drag mi-e jocul românesc”, „Cîntec de Oaș”, „Vine badea de

la munte” și „Măi bădie, măi bădie” interpretează Orchestra de muzică populară a Filarmonicii de stat din Cluj, dirijată de Ilie Tetrade. Aceași formație o acompaniază, îndrăcit, pe **Maria Marcu**, o voce unsă cu miere de mai.

■ **Trei dirijori** (Nicolae Băluță, Radu Voinescu și Constantin Bușicoe) și o solistă: **Maria Furuiescu**. Ascultați: „Foie verde mărgărit”, „Că văzui neică la poartă”, „Cine bate potecuta” și „Fir-ai să fii Măriuca”. Excelentă voce!

televiziune

DUMINICĂ 20 FEBRUARIE. Evocare: poetul Ion Minulescu (19.15) ■ Microconcert de muzică ușoară cu formația lui Rolf Albrich, rivala „Sincronului” (19.45) ■ Filmul „Nopti argentinene” merită a fi urmărit, dacă nu pentru alteceva, măcar pentru bunii comici frații Ritz. Mai apar și niște surori: **Andrews** (20.30). Un program cam... micro — vorba TV — pentru o întregă duminică.

MARȚI 22 FEBRUARIE. Bilunara emisiune adresată colecționarilor. De data asta: sculptură în lignit și lemn (20.00) ■ Un „Mozaic muzical” la care — în afară de **Constanța Cîmpeanu**, **Cleopatra Melidonianu**, **Mihaela Cotaru** și **Cornel Rusu** — mai participă **Cristina Hamel**, **Eugenia Olteanu**, **Petre Ciortea**. Așadar mozaicul nu e numai muzical, ci și dansant. De data aceasta o nouă formație instrumentală, „Ritnul”, care concurează, și pe „Tinerii”, și pe „Sincronul” (20.30) ■ Nu pierdeți viziunea filmului „Hoții de piersici” (producție a studiourilor din R.P. Bulgaria), valoroasă realizare cinematografică, o zguduitoare poveste de dragoste străbătută de un autentic fior poetic (21.15).

MIERCURI 23 FEBRUARIE. Teatru: „Cezar și Cleopatra” de G. B. Shaw. Un bun spectacol al Teatrului „Lucia Sturdza-Bulandra”, cu **Fory Etterle**, **Ileana Predescu**, **Septimiu Sever**, **Nelly Sterian** și alții. N-am avea de reproșat rubricii de teatru a TV decît că nu prea-și îndreaptă atenția și spre spectacole mai puțin uzate de vreme (19.30).

JOI 24 FEBRUARIE. Un nou și mult așteptat eveniment sportiv: retransmisia de la Davos (Elveția) a **Campionatului mondial de patinaj artistic**. Exerciții libere-perechi (11.40 — din păcate!) ■ Și iarăși sport (se apropie primăvara!): meciul de hochei dintre **Canada** și **Cehoslovacia**, retransmis de la Praga (19.00) ■ **Vesela operă**, „Don Pasquale” de **Gaetano Donizetti** sub conducerea muzicală a unei baghete de prestigiu: **Tommaso Benintende Neglia** din Italia (21.15).

VINERI 25 FEBRUARIE. Din nou Davos. Exerciții libere-bărbai (11.25) ■ Cu „Teleglob” în Noua Zeelandă. Cam departe, dar face... (21.15) ■ La rubrica „Atlas folcloric” vom vedea producții din țara **Năsușului** prezentate de compozitorul **George Deriețeanu** (21.45).

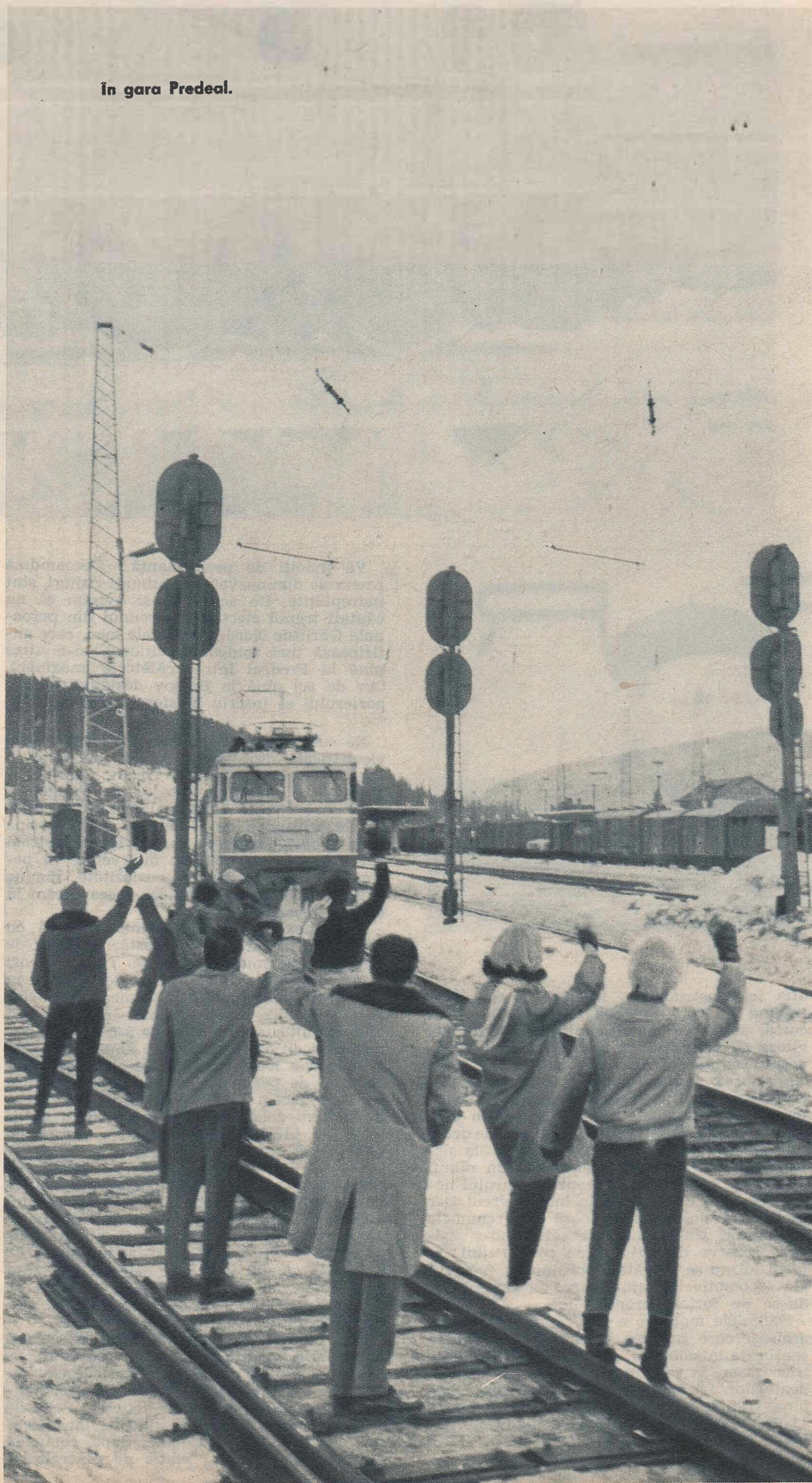
SIMBĂTA 26 FEBRUARIE. Teledicționar (20.00) ■ „Sfîntul”. Se pare că unele persoane, sub și peste vîrstă medie, au protestat împotriva programării acestui... păcătos sfînt la ore tîrzii (21.00) ■ De la Davos — splendidele probe de dans pe gheață (21.50).

Roger Moore — „Sfîntul”.

călătorie cu trenul de azi și de mîine

În gara Predeal.

La trei ore după miezul nopții Gara de Nord pare o arenă în incinta căreia întrecerea sportivilor s-a încheiat. Din cei 80 000-100 000 de oameni care-și poartă zilnic pașii prin marea stație feroviară dacă mai întâlnești câțiva zeci de călători întârziați în sălile de așteptare. Scăpat de sub reflectorul animației coplesitoare de peste zi, cercetezi în voie sosirile și plecările zecilor de trenuri, descoperi perioanele în dimensiunile lor reale, urmărești simultan mersul timpului pe cadranele suspendate sub acoperișul de seră. Totul pare că doarme în jur. A sosit oare momentul odihnei? E numai o iluzie. Brusc, membranele megafonelor încep să vibreze sub timbrul unei voci fără inflexiuni:

„Atențiune! Atențiune! Trenul de persoane 4 005 pleacă de la linia ... peste cinci minute, adică la ora 3.50, în direcția: Ploiești-Vest, Cimpina, Sinaia, Predeal, Brașov..., Ciceu... Baia-Mare. Vă dorim călătorie plăcută”.

Curînd cei 2 100 cai putere strînși în chingile locomotivei diesel-electrice se pun în mișcare. Garnitura, cu multe compartimente cufundate în întuneric, alunecă pe șine.

În clipa acestui start nu se simte nimic din obișnuitul vacarm. Parcă pășește într-o cursă misterioasă.

Parodiind însă o veche zicală trebuie să spunem că cine se scoală cu noaptea-n cap și pornește la drum cu 4 005... ajunge la Brașov la ora cînd secretara directorului de uzină nu poate să rostească încă sacramentalul cuvînt „ședință”. Și nu în puține cazuri aceasta înseamnă pentru călător o zi cîștigată.

Stau să pășesc pe cea de-a doua treaptă

(Continuare în pag. 6)

călătorie cu trenul de azi — și de mîine

a vagonului, cînd pe neașteptate un confrate mă întrerupe din meditație și din... drum.

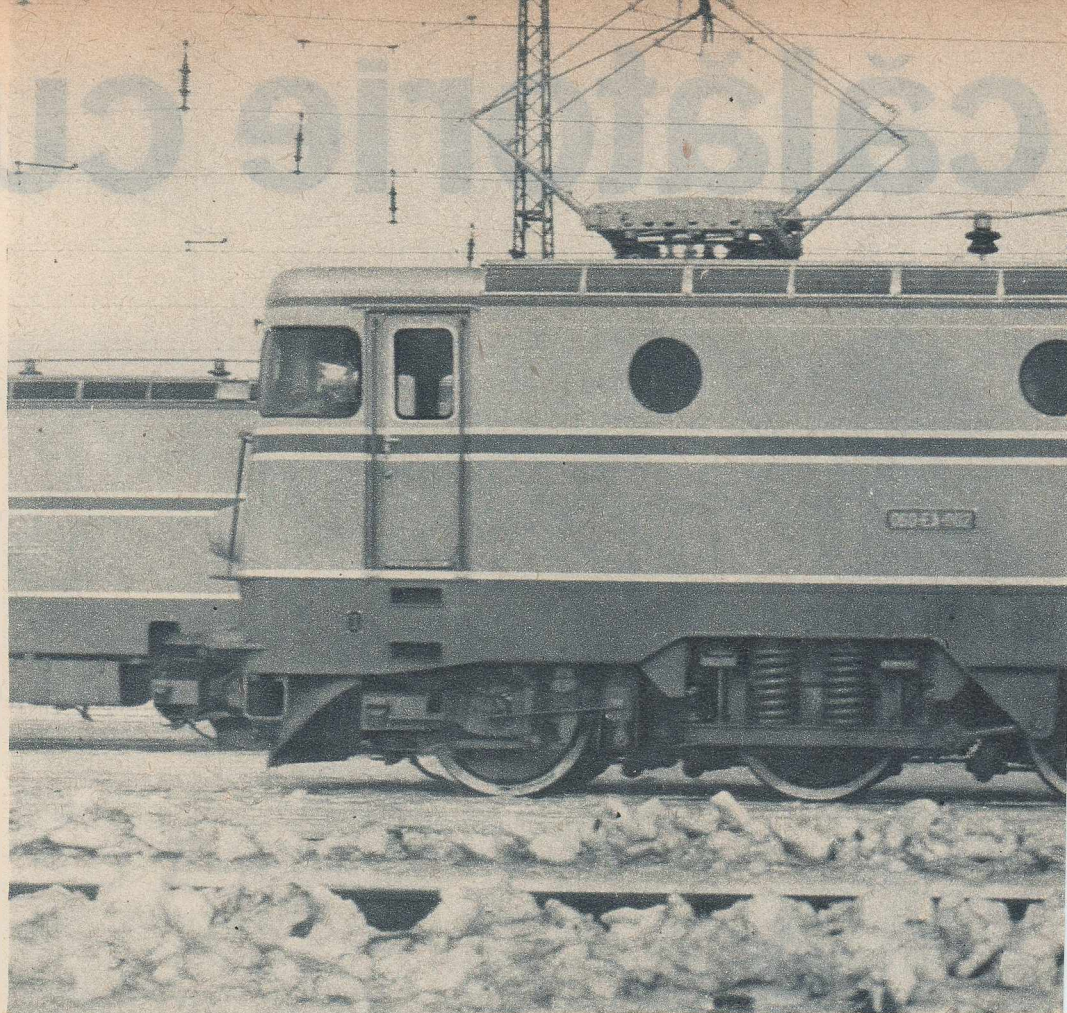
— Ții neapărat să rămîi fidel proverbului din bătrîni?

Il privesc cu nedumerire.

— Există o altă soluție.

Ne reîntîlnim după două ore în același loc. Peronul animat ca un bulevard pare acum la antipodul celui de azi-noapte. Pășim cu greu prin mulțime, iar din urmă ne zorește vocea crainicului:

„Atențiune! Atențiune! Trenul electric de pe linia a doua pleacă peste cinci minute, adică la ora 6.00, în direcția: Ploiești-Vest, Cîmpina, Sinaia, Predeal, Brașov. Vă dorim călătorie plăcută“.

Mecanicul Ion Gorun.

Poposim într-unul din cele 25 de vagoane și după cîteva clipe interminabila garnitură se pune în mișcare. O vreme linia ferată, deasupra căreia rețeaua electrică pare un păienjenis, merge paralel cu noua cale a Griviței. În peisajul pastelat al blocurilor stă intercalată Grivița roșie. De la apariția dieselului-electric vestita citadelă feroviară — inima marilor bătălii de clasă duse cu eroism acum 33 de ani de muncitorii ceferiști, conduși de partid, împotriva regimului burghezo-moșieresc — tresare o clipă din gîndurile actuale legate de industria formulelor, a reacțiilor și combinațiilor, aruncînd nostalgice priviri spre trenul fără fum. Într-o frîntură de timp se interferează aci metamorfoze de proporții — uzina, aflată în prima linie a industrializării, calea ferată, suind pe culmile progresului, și Calea Griviței, țîșnind din ingenunchere pe verticală într-o arhitectonică impecabilă, toate laolaltă constituind numai un fragment din imensul peisaj înnoit al țării.

Trenul aleargă cu viteza unui automobil. După un sfert de oră de la plecare traversăm Ialomița. Mă întorc cu gîndul la documente îngălbenite atestînd începuturile activității pe căile ferate din România. Acum 96 de ani, cînd linia ferată București-Ploiești se

afla în construcție, o locomotivă cu aburi, trăgînd în urma-i cîteva vagoane, în prima cursă, sosea pe malul riului în 55 minute, viteza sa eclipsînd pînă și diligențele domnești. Comparații de acest fel nu mai prezintă prea multă valoare întrucît aburul este pe punctul să-și încheie cariera la calea ferată. Performanțele actuale se impun prin ele însele. La capătul altor 9 minute de drum salutăm din mers catargele argintii ale petrochimiei de la Brazi, pentru ca un minut mai tîrziu să poposim în capitala aurului negru. De fapt de aici încolo începe greul. Dar cărăușului nostru nu-i pasă de renumele Carpaților. Nu-și potolește setea, nu-și asigură rezerve de apă ori de combustibil. În jurul lui nu se pregătesc obișnuitele manevre ale locomotivelor ajutoare. Pleacă bazuindu-se pe forțele proprii.

Dantelele metalice a zeci și zeci de sonde, aceleași care noaptea apar ca niște siluete conturate în salba de lumină a becurilor electrice răsar, în fața privirilor, de pe coamele dealurilor. Lăsăm pe nesimțite în urmă Cîmpina și Sinaia, depășim trenul de persoane 4 005 și asaltăm în continuare înălțimile din Valea Timișului. Iată-ne în sfîrșit în stația de sub înălțimile Cioplei. Consultăm ceasul: București-Predeal 65 de minute.

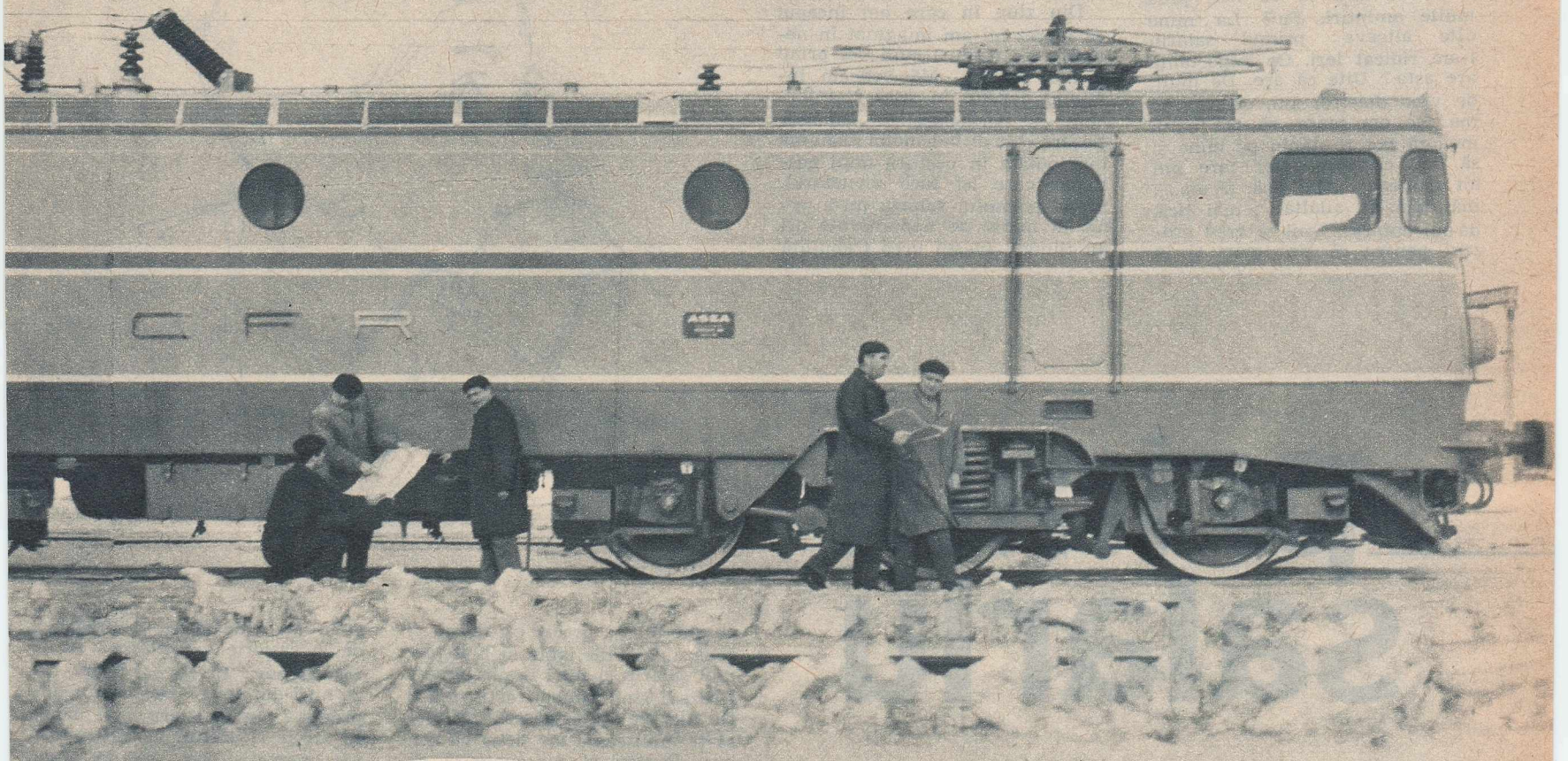
Vă îndoiiți de performanță? Deocamdată rezervele dumneavoastră, stimați cititori, sînt îndreptățite. De aceea vă și avizăm să nu căutați trenul electric la vreunul din peronele Gării de Nord. Confratele meu, care anticipează mai totdeauna viitorul, m-a atras pînă la Predeal într-o călătorie imaginară. Dar de aci pînă la Brașov destăinuirile reporterului se înscriu în sfera purei realități.

Ne aflăm așadar pe peronul primei linii electrificate din țară, pusă în funcțiune în luna decembrie a anului trecut. Caracteristicile ei le constituie rețeaua de contact — prin care circulă curent alternativ monofazat la tensiunea de 25 mii de volți — șina grea și fără joante cu care a fost înzestrată calea ferată, amenajările intervenite în perimetrul stației. Marea curiozitate rămîne însă locomotiva electrică. De aceea urcăm în cabina mecanicilor.

E spațioasă și seamănă mai degrabă cu încăperile în care întîlnim astăzi tablouri de comandă ale multor agregate. Prin comenzi simple ingenioasa uzină pe roate se pune în mișcare trăgînd după ea mulțimea vagoanelor de marfă. Suie piepțiș drumul în pantă fără ajutorul altor surate. Este de 5-6 ori mai puternică decît o locomotivă cu aburi; ba chiar și moderna locomotivă diesel-electrică este depășită de peste trei ori de către surata ei cu care facem acum cunoștință. De aceea locomotiva electrică își permite luxul să a-lerge cu 140-160 km pe oră pe terenurile plate și să tracteze tonaje sporite.

Dincolo de tablourile simple, în corpul său sînt înmagazinate instalațiile și aparatajele care efectuează comenzile. Prin intermediul unor astfel de aparataje curentul alternativ de la rețea este transformat în curent continuu și servit motoarelor la tensiunea de 800 volți. O altă instalație asigură încălzitul vagoanelor, iar stația de radio, prezentă ca pe bordul avionului, înlesnește legătura mecanicilor cu dispecerul de serviciu.

Prin geamul mare din față ni se descoperă multe alte modificări care au survenit pe traseul noului drum de fier. Curbele căii ferate au fost rectificate conferind locomotivei o rază mai mare de acțiune. Podurile și terasamentele au fost întărite, iar macazurile se schimbă automat, după comanda dispecerului aflat la stația de centralizare electrodinamică.

Tehnica ne subjugă într-atît încît spectaculozitatea peisajului natural din Valea Timișului trece aproape neobservată în cele 26 minute care se scurg între Predeal și Brașov. În schimb amintirile găsesc o clipă de răgaz sărind peste munți, în cetatea de pe Bîrzava, acolo unde în apropierea modernei Uzine de motoare diesel-electrice stăruie ca o prezență de muzeu prima locomotivă cu aburi fabricată în țară. Pe tabla ei înnegrită se mai poate descifra rețeta tehnicii din secolul trecut: „Iuțeala 26 km oră”, iar prin imensul combinat mai circulă o poveste plină de haz despre una din cursele sale. Cu mai bine de 80 de ani în urmă, pregătindu-se

să participe la expoziția de la Viena, acest străbunic al locomotivei electrice a fost transportat de la Reșița pînă la Dunăre cu ajutorul a 20 de perechi de boi...

★

Deocamdată Predealul este „cap de linie”. Spunem deocamdată pentru că linia electrică a început să se extindă încă din cursul anului trecut. Secțiunea dintre Predeal și Cîmpina așteaptă să fie pusă în curînd sub tensiune. Următorul tronson — Cîmpina-Ploiești — se află și el în lucru. Continuă să se planteze stîlpii înalți de 20 m și grei de 7 tone, se întind cablurile, se montează contacte. În vara acestui an capul liniei elec-

trice se va muta astfel la Ploiești, iar constructorii vor începe lucrările de aici către București, care se află acum în fază de studiu și proiectare.

Poate că unii dintre cititorii bucureșteni vor privi oarecum nedumeriți această eșalonare, punîndu-și întrebarea: de ce n-au început lucrările din București către Brașov? Specialiștii ne dau răspunsul cuvenit. Eforturile financiare mari pe care le solicită electrificarea căilor ferate pot fi recuperate într-un termen mai scurt pe liniile de munte, unde locomotivele cu aburi sau chiar cele diesel-electrice nu pot dezvolta un randament ridicat sau destul de ridicat. În general linia de cale ferată Brașov-București prezintă caracteristici deosebit de favorabile pentru electrificare: rampe foarte mari, curbe mici și tuneluri lungi, iar pe deasupra are un trafic local foarte ridicat.

Dar locomotiva electrică nu se va plimba numai pe ruta București-Brașov. Așa cum prevăd Directivele celui de-al IX-lea Congres al partidului, tot în cursul acestui cincinal se va electrifica și linia ferată Craiova-Filiași-Turnu-Severin-Caransebeș-Cîlnic.

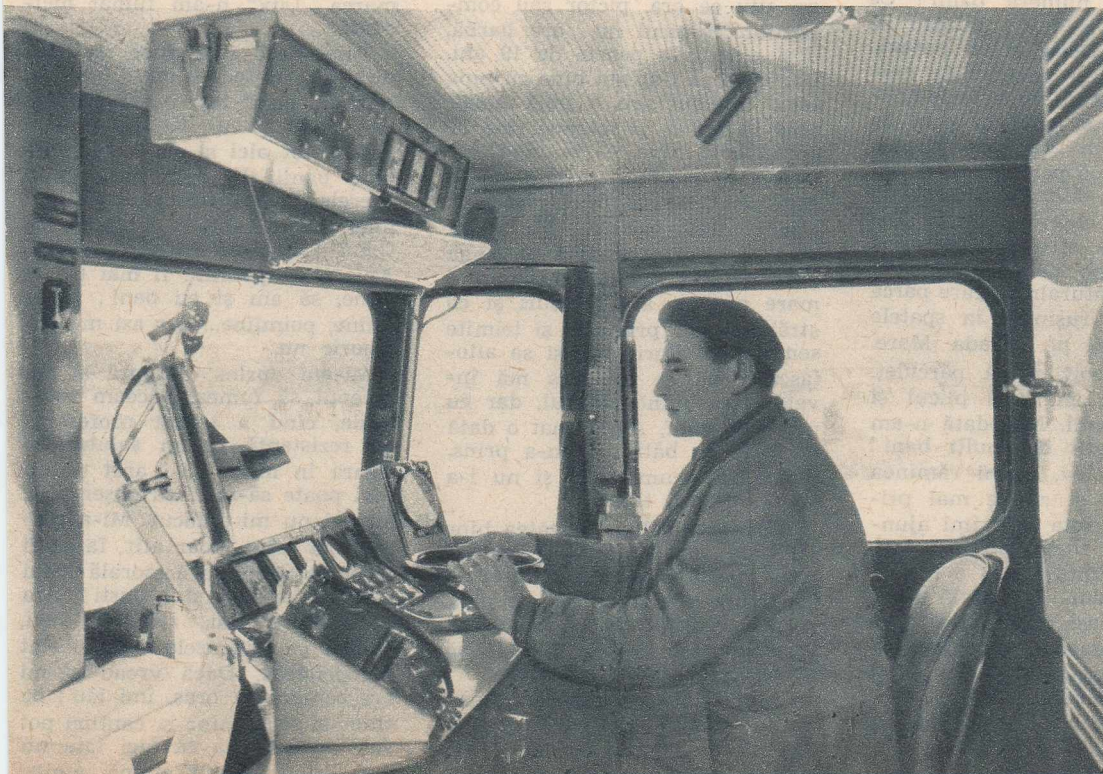
Concomitent cu electrificarea acestor porțiuni din rețeaua noastră feroviară, la uzinele „Electroputere” din Craiova se asimilează fabricația locomotivei electrice.

Acțiunea de electrificare a căilor ferate face parte dintr-un complex de măsuri mult mai larg care are în vedere modernizarea căilor ferate. Ne vom mărgini să amintim aci că rezultatul eforturilor întreprinse în această direcție în anii șesenalului s-a concretizat în extinderea tracțiunii diesel-electrice cu ajutorul căreia se efectua la sfîrșitul anului trecut 40 la sută din transporturile pe calea ferată și care va ajunge la trei sferturi în anul 1970.

Trenul de mîne, trenul electric, cere cale liberă. În viitor îl vom putea întîlni, alături de cele trase de dieselurile-electrice, la peronul Gării de Nord. Revenind la anticipația confratelui, filmul peisajului atît de cunoscut și de îndrăgit al drumului București-Brașov va rula pe ecranul ferestrei vagonului dv. cam în tot atît timp cît durează reprezentarea unui film de cinematograf.

Vă dorim, de pe acum, călătorie plăcută!

Aparatura de bord complexă cere și o pregătire tehnică corespunzătoare

N. DĂSCĂLESCU
Fotografii de Elena GHERA

Vă mai amintiți când ați ridicat primul salariu? Nu! Ați uitat! E mult de atunci și evenimentul a trecut fără să vă lase prea multe amintiri. Eu? La mine este altceva: primul salariu l-am ridicat ieri. Ce importanță are asta? Uite că are. De mult, de vreo doi-trei ani, doream să mă fac om mare, să am banii mei, să pot fi stăpîn pe mine și să dau cu tifla celor care îmi tot spuneau: „Măi țică, fă ăia...; măi țică, fă ailalta...; măi țică, dă-mi cutare“. Unii se cred grozavi pentru că sînt mari și te

imi veni alt gînd: de ce să-i mulțumesc? Ea a lucrat pentru acești bani? Pentru ce să-i mulțumesc? Pentru că își face serviciul? Nu, ru i-am mulțumit.

Din ziua în care am început să lucrez mi-am imaginat în nenumărate rînduri cum voi primi primul salariu. Mă vedeam înmuind degetul în gură și întorcînd cu nerăbdare de cămătar fiecare colț al bancnotei; sau mă închipuiam în postura unui gestionar care își face monetarul. Scena primului salariu mi-a venit în minte de nenumărate ori nu fiindcă aveam vreo trebuință

primul salariu

schită de Ion RUSU-ȘIRIANU
Ilustrații de Cik DAMADIAN

sicție mereu de parcă singur n-ai ști că ești „puști“. De vreo două săptămîni am început să mă simt însă altfel, situația a început să se schimbe, vecinul meu de strung, om la 40 de ani, face exact aceeași muncă ca mine. Știu că și el mă consideră tot „puști“, dar nu înțeleg pentru ce! Dacă ar lucra la un strung mai complicat decît al meu, dacă mi-ar fi maistru, nu zic. Dar strungurile sînt la fel, au aceeași marcă și, în plus — a doua la mînă — ieri am făcut cu patru piese mai mult decît el.

Și iată că după două săptămîni de muncă mi-a venit rîndul să trec pe la casierie. Am intrat hotărît și m-am oprit în fața ghișeului în dreptul căruia era scris pe un geam numele secției în care lucrez. Mi-am oprit privirea în ochii albaștri ai casieriei, o fată cam de vîrsta mea, cu părul lung, blond.

— Dumneata?

— Smărăndescu Ion, secția L4 — spusei dintr-o răsufare, ca la școală cînd se făcea prezența.

— Semnează!

Am scos stiloul și am semnat de-a lungul unei rubrici înguste, în dreptul numelui meu. Primii plicul și-l aruncau cu indiferență în buzunar.

— Nu numărați banii? — mă întrebă fata.

Voiam să-i spun că am încredere, dar m-am răzgîndit. Pășind spre ieșire mi-a trecut prin cap că trebuia să-i mulțumesc, dar

de acești bani, ci pentru că primul salariu reprezenta pentru mine pasul din adolescență peste limita care o separa de maturitate.

O să mă întrebați de ce am renunțat să număr banii. Dar contabilii, casierii și mai ales casieriița aia blondă (să știți că mi-a plăcut) ce fac? Ei de ce sînt plătiți? Să numere banii! Ce altă treabă au? Că puteau să greșească? Desigur că puteau, dar de ce să greșească? Eu greșesc cînd strunjesc piesele?

Mi-am făcut loc prin șirul de oameni și am ajuns în stradă, lăsînd în urmă porțile uzinei. Nu aveam chef să mă întîlnesc cu nimeni, nici chiar cu nenea Tomescu de la strungul vecin, și am pornit pe prima stradă la stînga, una lăturalnică care parcă se ascundea rușinată în spatele blocurilor de pe Strada Mare. La primul colț, lîngă părculeț, m-am oprit, am scos plicul și am privit banii. Niciodată n-am mai văzut atît de mulți bani! Cînd eram elev, ce-mi rămînea de la bursă și cu ce mai primeam de la tata abia îmi ajungeau pentru filme, pentru cărți, pentru o prăjitură sau o înghețată. Dar acum... Niciodată n-am visat să am așa mulți bani! Era totuși bine dacă îl așteptam pe nenea Tomescu la poartă, să-l invit la o bere.

Am mers o bucată de drum și n-am regretat că nu l-am așteptat pe Tomescu. Ar fi început

cu morala; precis că mi-ar fi spus: „Puștiule, abia ai luat primul salariu și intri în circumă!“ Grozavi sînt oamenii ăștia mari! De fiecare dată găsesc prilejul să-ți amintească iar și iar că ești mic. Pentru ei nu contează că facem întocmai aceeași muncă (că am făcut cu șase piese mai mult decît el... Patru am spus mai înainte? Atunci patru să fie. Am cam început să le incurc; șase au fost săptămîna cealaltă), ci faptul că n-am mustați; asta contează pentru el: mustața. Și pentru asta trebuie să-i spun „nene“!

Am ajuns în centru și m-am oprit la artizanat. În vitrină era o pipă și m-am gîndit s-o fac cadou bunicului. Bunicul e pensionar, a lucrat la C.F.R. și are o pipă de pe vremea lui Cuza, moștenire de la străbunicul, pe care eu nu l-am apucat. O pipă ca asta din vitrină am văzut la un bărbos cu o bască mare, care nu știu ce era, pictor sau compozitor. Bunicul nu are barbă, deși e scos la pensie de 19 ani. Dar cred că i-ar sta bine cu pipa asta. Bunicul are o pipă lungă pînă la burță, pe care o ține în gură toată ziua — și cînd lucrează în grădină, și cînd stă în fața casei, la taclale cu alți pensionari din cartier. Nu v-am spus? Avem o grădină pe lîngă care raiul e nimic! Bătrînul e mare meșter, are legături și cu străinătatea: primește și trimite semințe de flori. Știe și să altoiască pomi. A vrut să mă învețe și pe mine altoitul, dar eu n-aveam chef. Am fumat o dată în seră și bătrînul m-a prins, dar a fost cumsecade și nu i-a spus o vorbă tatii.

Bărbosului ăluia îi stătea bine cu pipa asta — cred că este o pipă specială pentru bărbosi — dar bunicului i-o plăcea o pipă așa de scurtă? Să o cumpăr? Dacă nu i-o plăcea? Decît să greșesc, mai bine îl întreb.

Ce-ar fi să-mi cumpăr un aparat de radio portativ? Ar fi strașnic. Imi iau! Il port în mînă, cum țin domnișoarele poșeta... De

ce n-am aranjat cu domnișoara de la casierie o întîlnire? Ar fi fost grozav! Precis că venea. De ce nu i-am spus? De ce nu i-am propus? În doi era mai bine. Ea m-ar fi sfătuit ce să-i cumpăr mamei... Dar așa de unde să știu ce i-o fi trebuind?

Imi cumpăr niște țigări. Mi-am aruncat ochii prin cine il botezase „cocserie“. Dar după ce am terminat, și mai ales de cînd am început să lucrez, nu mai avea nici un rost să fumez. De ce să mai fumez dacă nu mă mai oprea nimeni de la fumat?

Am cumpărat un pachet de țigări „Lux“. Mi-au plăcut titlul și culoarea pachetului. Țigări marca „Lux“ n-am fumat niciodată.

Tatei dacă i-aș duce un litru de rom i-aș face o mare bucurie.

M-am oprit într-o grădiniță și am pipăit plicul. Nu l-am pierdut. E tot aici și simt cum foșnesc banii. În fața mea jucau literele fluorescente de o firmă unei agenții C.E.C. Îi depun la C.E.C.! Dar de ce să-i depun? Abia i-am primit! Îi mai țin la mine, să am și eu bani; poate mîine, poimîine... dar azi nu, categoric nu.

Mi-am aprins o țigară și am început să fumez. Făceam roto-coale, cînd a trecut profesorul de rezistență. L-am salutat cu țigara în mînă să-i arăt că nu mai poate să-mi facă observație, și nici nu mi-a făcut. Mi-a răspuns la salut, doar atît. Ia să fi încercat să-mi facă morală! Mai sînt elev? Mai sînt puști? Am optsprezece ani, salariul meu, trăiesc pe picioarele mele și sînt independent. Dacă vreau să-mi iau camera în oraș, îmi iau; ba chiar și să mînc la cantină pot dacă vreau, așa că nici tata nu mai poate să-mi spună nimic.

notiță muzicală

de Eugen FRUNZĂ

Scriu aceste rânduri după audiția unui concert de muzică ușoară care — ce să fac? — nu mi-a plăcut de loc. M-am întors acasă indispus și mă simt ca și când în locul unei cești cu cafea veritabilă aș fi băut un litru de surogat.

S-ar putea, firește, să fiu contrazis, dar o spun pe șleau: îmi repugnă moda după care fiecare debutant la microfon mi-o face pe poliglotal și de fiecare cîntec românesc (dacă-l are cumva, totuși, în program!) îmi servește o lungă serie de cîntece străine. Că pretutindeni sînt melodii frumoase și că preluarea lor e salutară? Bineînțeles! N-am să neg o evidență. Ceea ce mă indispușe însă e proporția nefirească și, de ce să n-o spun, snobismul care duce la subaprecierea și neglijarea creației noastre.

Dar fiindcă nu totul depinde de interpreți, le găsesc și o scuză. Adică mă întreb ce anume cîntec e preferabil, unul autentic italian sau o contrafacere italianizată? Cred că primul. Prin urmare, iată și scuza: mulți interpreți preferă, pe bună dreptate, originalul. Ei au de ales. Și aleg, în fond, după criteriile acceptabile.

S-o spunem iarăși pe șleau: deși s-au produs în ultimii ani o seamă de lucrări izbutite care și-au cîștigat simpatie și circulație largă, totuși se mai imită mult și tulburător în muzica noastră ușoară. Destui autori se întrec parcă într-o lipsă de orgoliu remarcabilă. Ascultîi uneori și nu-ți vine a crede. Destule piese varsă în fals lacrimi napolitane, multe mimează nu știu ce plictis londonez, iar altele se tăvălesc răgușite prin trompeta lui Armstrong și cam puține se încumetă să-i zică pe românește. Păcat!

Nu-mi trece prin gînd să minimalizez frumusețea cîntecului născut pe alte țărîmuri și meridiane. Dar dacă-mi place originalul, detest pastșa; pentru că e stearpă și necuviincioasă; pentru că nu are nimic comun cu adevărata trudă artistică, nici cu pămîntul, nici cu sufletul nostru, nici cu tradiția națională.

E oare nevoie să mai relev bogăția folclorului nostru muzical, cu inepuizabila sa comoară de sugestii pentru arta muzicală cultă? Un mileniu de muzică ne oferă terenul imens de investigație și ne invită la dezvoltarea unui melos al nostru, original, capabil de universalitate tocmai prin valorile sale specifice.

Dar romanța noastră, unică în felul ei!

Dar opera unor înaintași ca Ion Vasilescu, ale cărui melodii nu cunosc uitarea pentru că nu se uită cîntecul de acasă, cu mireasmă de busuioc și de plaiuri natale!

Iată o tradiție care se cere iubită, continuată în condițiile noilor realități, cu noi ritmuri și străluciri. A te folosi de cuceririle tehnicii muzicale moderne, ivite aierea, e o cerință aș zice obligatorie pentru orice artist care se respectă. Dar, după modesta mea opinie, toate acestea se cuvîna puse în serviciul unui cîntec propriu.

Dragi prieteni compozitori, interpreți de muzică ușoară, nu-mi luați în nume de rău părerile și gustul. Sînt și eu, ca alții alții, un ascultător credincios și un om care vă dorește mult succes pe drumul ce duce către inimă și neuitare.

Da, îmi iau cameră în oraș dacă încercă să mă dăscălească. Pînă cînd? Imi las și mustață dacă e vorba de asta, și să mai încerce cineva să-mi spună „puști”, că i-o zic de la obraz!

Dinspre stadion venea cu pas de rață unul pe care îl cunoșteam. Era în anul II cînd am terminat eu. N-am avut niciodată treabă cu el, nici nu știu cum îl cheamă. M-a salutat și eu i-am răspuns cu indiferență. Se îndepărtase de mine, cînd mi-a venit o idee. L-am strigat.

— Măi țică, hai încoace!

Se întoarse.

— Încotro mergi?

— Acasă.

— Te grăbești?

— Nu.

— Ce mai e pe la școală?

— Nu știu, că n-am trecut de o săptămînă. Sîntem în practică.

— La noi faceți practica?

— Nu, la atelier.

— Zău, și cum e?

— Bine.

Îi propusei să bem ceva. Puștiul căscă niște ochi la mine de parcă i-aș fi propus să mergem în lună.

— Spune, ce bei?

— O bere.

— O bere și un coniac.

De mult voiam să beau un coniac să văd cum e și drăcia asta de băutură. Auzisem despre ea că e cea mai tare băutură. Ne aduse pe o tavă coniacul, berea, un pahar cu sifon în care se spărgeau bășici de gaz, și o bucată de gheață. Paharul de sifon se aburi în timp ce ospătarul îi servi puștiului berea.

— Îl vezi ce repede ne-a servit? Mă cunoaște! — Îl minții eu pe puști ca să fac pe grozavul.

— Vii des pe aici?

— De cînd am salariu îmi permit.

Sînt grozav, mint fără pic de rușine.

— Hai noroc!

Mă strîmbai de două ori și mi se strînsese gura. Afurisită băutură!

— Nu tragi și tu o gură de coniac? E grozav.

— Dă-mi să văd cum e.

— N-ai mai băut coniac?

— Nu. E grozav de tare.

— Eu de cînd am intrat în bani numai coniac beau.

— Da, ce-ar fi să bem ceva?

— Îi mai spusei o dată.

— N-am nici un ban, poimiine primim bursa.

— Te-a întrebat cineva de bani? Hai!

Intrarăm într-un restaurant din centru, unul grozav. N-am fost niciodată pe aici. Puștiul, cu capul între umeri, se ascundea mereu după mine.

— Să nu ne vadă cineva — spuse el.

— Cine, profesorii?

— Da, de la școală.

— Dacă te întreabă cineva la școală, spui că ai fost cu mine. Atîț! Ai auzit? Ai fost cu mine! Eu te-am invitat!

Un ospătar îmbrăcat în negru, cu un fluture mare, tot negru, la gît, se opri la masa noastră.

— Ce doriți?

Teribil de mincinos sînt! Am băut tot coniacul și l-am potolît cu sifon. Mi-a fost mai bine; știe ospătarul ce știe: eu n-am comandat sifon. Dar cu sau fără sifon, să știu că mor, coniac în gura mea nu mai pun; afurisită băutură, teribil de tare!

Am plătit și m-am despărțit de puști la primul colț.

— Puștiule, nu uita: dacă ai dificultăți la școală, spui că ai fost cu mine.

Am plecat spre casă. Puștiul n-a avut nici un haz, m-am plictisit cu el, dar tot e bine; o să le spună la școală cine sînt eu: beau coniac la „Minerva”. Cine dintre cei de la școală mai bea coniac la „Minerva”? Profesorii și maiștrii, poate cel mult și pedagogul. Nu, pedagogul nu

bea, nici nu fumează. De ce nu l-am invitat pe profesorul de rezistență? Credeți că ar fi refuzat? Sînt sigur că nu. Dacă mai eram puști mă refuza, dar așa știa că-l invit pe banii mei.

Am ajuns acasă. Am întîrziat o clipă în ușa pînă am găsit chibriturile. Nu mai știam în care buzunar le-am pus. Am pășit în casă cu țigara în gură, aruncînd în jur fum mai ceva ca din pipa bunicului. Mama croșeta, bunicul se culcase, iar tata citea ziarul.

M-am oprit în mijlocul camerei continuînd să fumez. Grozav, nimeni nu mi-a zis nimic.

— Tată, ce-ai zice dacă te-aș invita la un rom?

— Tu?

— Da, eu. Dacă nu vii, mă supăr. Și eu cînd mă supăr...

Ce fac eu cînd mă supăr? De fapt nu prea mi s-a întîmplat pînă acum să mă supăr și deci nu știu ce-aș face în asemenea ocazie.

— Dacă e vorba de supărare, hai să mergem, dar ai cu ce plăti?

— Dacă te-am invitat știu pe ce mă bazez.

— Marie — îi spuse mamei — pune mîncarea pe aragaz la încălzit că nu stăm mult, coborîm doar aici, la „Milcov”.

Am plecat împreună, ca doi bărbați. Am comandat un rom mare pentru tata și unul mic pentru mine; eu mai băusem doar și un coniac!

Am ciocnit cu tata și m-am simțit om mare.

E grozav să fii om mare!

★

Mă întrebați ce am făcut cu banii? N-am cheltuit decît ceea ce știți. Restul sînt la mine, uite-aici în buzunarul salopetei. Ce fac cu ei? Ce voi cumpăra? Nu știu nici acum. Cred însă că pînă la urmă tot o întreb pe mama.

„Acest român,
de origine țărănească,
este probabil
cel mai mare sculptor
pe care l-a produs
secolul XX“

Brâncuși vrăjitorul

— 90 de ani de la nașterea
lui Constantin Brâncuși —

de acad. prof. G. OPRESCU

L-am văzut pe Brâncuși de două ori în viața mea. Am avut cu el două lungi și interesante conversații despre care am relatat, atunci când ocazia s-a prezentat, în unele din articolele mele. Când mă gândesc însă astăzi la marele nostru sculptor mi-l reprezintă mai degrabă și mai cu emoție nu așa cum l-am văzut, ci așa cum apare în fotografia sa de la bătrânețe, probabil nu mult înainte de moarte. Cânditor, privind în vag, senin, în mîna dreaptă cu cîoșanul cu care a izbit în dalte o viață întreagă, el se odihnește sub o arcadă de scinduri în stil popular, imaginată ca o ramă care să-i închidă în mod expresiv imaginea. Admirabilă din punct de vedere arhitectonic, dînd chiar impresia că suportă greutatea unei construcții și ducîndu-ne cu gîndul pînă la intrările în criptele bisericilor medievale, acea arcadă a fost cu tîlc construită de artistul însuși. Așa a dorit să apară în fața posterității, ca un înțelept din alte veacuri, cum era în realitate, un craci sau un mag, în legătură intimă cu arta țării sale.

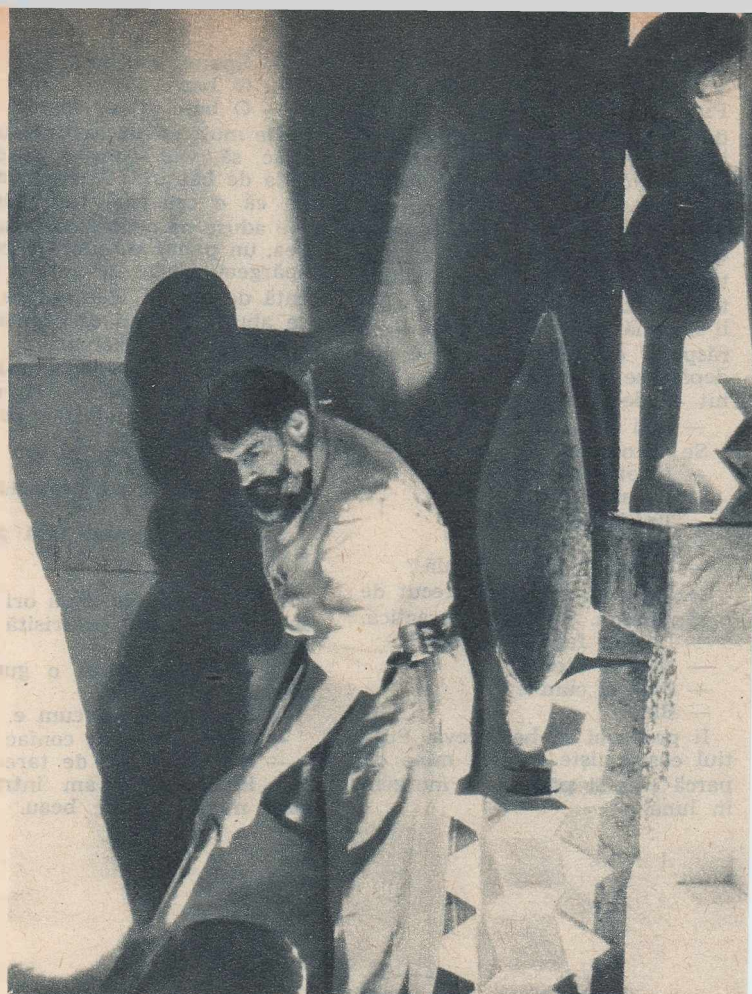
S-a născut într-un sat de munte din fostul județ Gorj, în mijlocul unei naturi pitorești și al unor oameni dotați cu inteligență și simț artistic. Era oltean, fiu al acelei regiuni binecuvîntate care s-a semnalat printr-o splendidă artă populară dar și prin faptul că este locul de naștere al cîtorva cu adevărat mari artiști români, chiar dacă ei n-au atins celebritatea și rangul pe care le deține Brâncuși în arta universală. Îi serbăm luna aceasta 90 de ani de la naștere. Ieșit dintr-o familie săracă, la 11 ani el pleacă de acasă, printre străini, ca să-și caute de lucru și ajunge ast-

fel la Craiova, unde intră ucenic în atelierul unui țimplar. Bun prilej de reflecții pentru un copil atât de dotat. Este primul lui contact cu lemnul, acel material care joacă un rol de seamă în activitatea sa; încă de atunci își schițează primele noțiuni, pe care le va respecta tot timpul carierei sale, despre atenția pe care artistul trebuie să o dea constituției interne a fiecărui material, respectînd felul cum îi sînt dispuse moleculele, căci altfel acel material n-ar mai răspunde așteptărilor artistului.

De aici el trece la Școala de arte și meserii din capitala Olteniei, pe care o termină ca bărbat format, la 22 de ani. Trece apoi la Școala de arte frumoase din București, unde execută cîteva lucrări remarcabile pentru un student: busturi după antici, un écorché în colaborare cu profesorul de anatomie dr. Gerota și (probabil pentru că în același timp își făcea serviciul militar) un bust al doctorului Davila. Lucrarea aceasta îi nemulțumește, prin simplitatea sa, pe ofițerii care o comandaseră și care socot că o vor îmbunătăți adăugîndu-i o sumedenie de gaioane și fireturi, fapt ce-l revoltă pe Brâncuși făcîndu-l să nu-și mai recunoască paternitatea asupra acestei opere pînă către sfîrșitul vieții. După terminarea studiilor merge la Paris. Drumul pe care-l face nu este nici direct, nici în condiții obișnuite. Timp de doi ani, pînă ajunge în Franța, el călătorește uneori pe jos, dar și lucrează ca să se întrețină, și astfel ia contact cu lumea apuseană, care reprezenta ceva ce totul nou pentru cine nu mai ieșise din țară. La Paris nu profesorii la care este înscris să-și continue studiile îl impresionează, ci Rodin, care cu cîteva ani înainte terminase statuia lui Balzac, operă ce revoltase pe cei ce o comandaseră, dar care constituie un

putemic șoc pentru Brâncuși. Între marele înaintaș și artistul român se nasc astfel raporturi care duc, atunci cînd Rodin își dă seama de situația materială a tînărului artist și de însușirile lui excepționale, la o invitație de a lucra în atelierul lui, la Meudon, invitație pe care acesta o refuză însă în așa chip încît mai degrabă să flateze pe cel care îl invitase, spunîndu-i că înțelepciunea românilor l-a învățat că la umbra marilor copaci nu crește iarba. În acea vreme admirația lui pentru Rodin se traduce prin cîteva busturi de copii, tradiționale ca stil și manieră, dar în care se simte dragostea pentru

maestru și care ne apar azi ca o ultimă legătură a lui Brâncuși cu sculptura trecutului. Cîrînd el se gîndește la ceva nou, care să-l depășească de ceea ce se făcuse în sculptură pînă atunci. Printre primele asemenea opere se află monumentul de la Buzău, reprezentînd o femeie goală în rugăciune, care nu mai are nimic comun cu formele scumpe celor care-l admirau pe Michelangelo, apoi *Cumințenia pămîntului*, un pas și mai îndrăzneț înainte, amintind de idoli popoarelor primitive, apoi *Sărutul*. Împreună, ele aparțin perioadei în care Brâncuși își croiește un drum ce nu mai are nimic comun

În anul 1934, lucrînd în atelierul său.

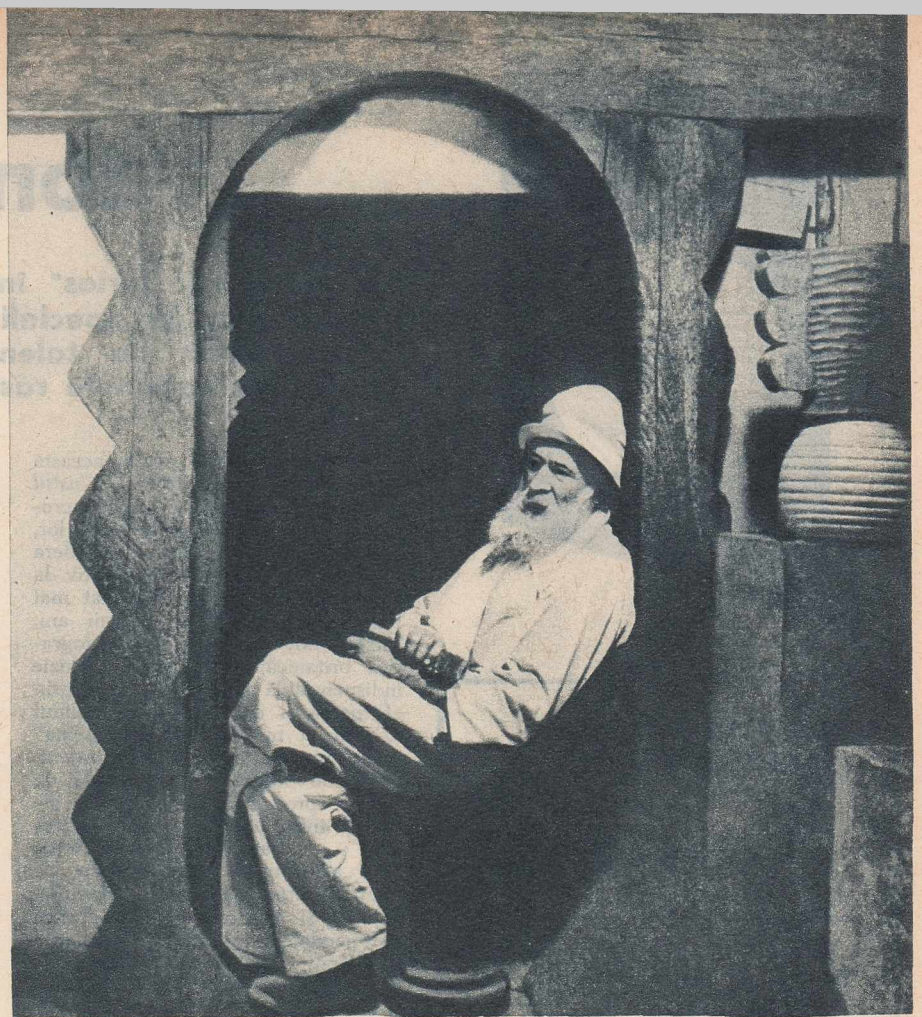

Un colț din atelierul parizian al artistului, fotografiat de însuși Brâncuși.

Eu și eu Cățava

O fotografie care ni-l arată pe Brâncuși la Paris, în 1928. Sculptorul a notat cu mîna sa, în josul fotografiei: „Eu și cu Cățava”.

Una din ultimele fotografii ale marelui artist, făcută spre sfîrșitul vieții sale.

cu „carnea”, adică cu realizarea unei forme cu o splendidă anatomie, pe care o va reproșa mai târziu, într-o conversație cu mine și cu Steriadi, lui Michelangelo.

El se oprește de acum încolo la câteva subiecte, tinzînd la o imagine din ce în ce mai simplificată și constituind împreună un fel de temă cu variațiuni, cum sînt *Muza adormită*, *Sărutul* (destinat să fie un monument la mormîntul unei prietene), *Domnișoara Pogany* și, ceva mai târziu, *Pasărea măiastră* și *Coloana fără sfîrșit*. Din toate aceste subiecte au rămas de la Brâncuși mai multe exemplare, deosebindu-se între ele, unele din

punctul de vedere al unghiului din care era privit modelul, altele din pricină că materialul era diferit și cerea să fie tratat altfel, ca, de pildă, *Domnișoara Pogany*, uneori în marmură albă, alteleori în bronz, alteleori în piatră, alteleori în marmură neagră. Cînd una din opere era în metal, cum e *Pasărea măiastră*, atenția lui Brâncuși era îndreptată spre finisarea extremă a exteriorului, așa încît lumina, căzînd pe lucrare, să o facă să strălucească ca un soare, cum zice unul din biografi. Fără să se gîndească la timpul cerut pentru a ajunge la acest rezultat, el muncea săptămîni întregi pentru ca să-și desăvîrșească, așa cum dorea, opera.

În timpul primului război mondial Brâncuși își continuă activitatea și expune mai ales, în afară de Franța, unde multă vreme nu-l mai interesează să apară în expoziții. Avusese aici o neplăcere: cu ocazia unei vizite a președintelui republicii, bustul *Prințesei X* fusese înlăturat din sala de expoziție ca fiind... obscen. Dar reputația sa crește din ce în ce, mai ales în lumea anglo-saxonă. Într-o expoziție londoneză dinaintea primului război mondial operele sale sînt apreciate de renumitul critic Roger Fry drept ceea ce era mai însemnat în acea expoziție. Același succes îl așteaptă și în America, mai ales după scandalul care rezultase din lipsa de experiență a vămii americane: aceasta îi categorisise operele trimise la expoziție drept... obiecte industriale, deci nebeneficiînd de scutirea de vamă. El cîștigă procesul și-și mărește astfel celebritatea.

În perioada care precedase primul război mondial Brâncuși făcuse parte din grupul artiștilor așa-zisi de avangardă, care constituiau centrul artei contemporane la Paris și printre care se găseau Picasso, Modigliani, Rousseau le Douanier și

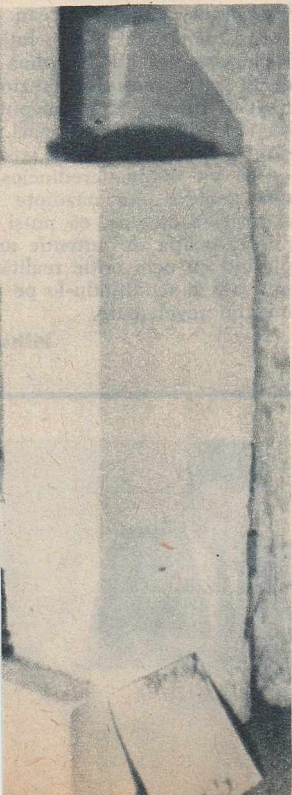
muzicantul Satie, toți buni prieteni ai lui Brâncuși. Acest grup, care se risipește în timpul războiului, nu se mai reconstituie după încheierea păcii, iar Brâncuși, din ce în ce mai preocupat de opera lui, se izolează în atelierul său, cu atît mai mult cu cît, spre deosebire de alți sculptori și în special de Rodin, la care impulsul juca un rol important în realizarea opereii, la el orice operă este ieșită dintr-o lungă meditație: Brâncuși n-a dat nici o lovitură de daltă care să nu fi fost bine gîndită. După o perioadă în care este atras mai mult de lemn (în acea vreme s-a produs și primul meu contact cu artistul), perioadă în care operele mai importante sînt *Adam și Eva*, *Tors de tînăr* și altele, el este stăpînit din ce în ce mai mult de două teme: *Sărutul* și *Pasărea măiastră*.

În sculptura tradițională ceea ce interesa pe artiști și constituia un titlu de glorie era ca într-o figură statică să ajungi a exprima cu intensitate mișcarea, personajul reprezentat rămînd totuși fixat de pămînt. Marele merit al lui Brâncuși, ceea ce constituie importanța sa senzatională și-i conferă, cum s-au exprimat critici cu autoritate, titlul de șef al mișcării sculpturale moderne, a fost că el nu se mulțumește numai cu atît: *Pasărea măiastră* zboară, o vedem înălțîndu-se și pornind spre cosmos exact în vremea în care savanții ajung să stabilească o legătură reală între pămînt și acel cosmos. Este mișcător să auzim pe Brâncuși spunînd: „Toată viața mea am căutat esența zborului”. De aceea succesul cel mai mare din cariera sa este cel obținut cu *Măiastra*.

Cam prin 1937 un maharadjah din India îi comandă trei exemplare ale *Măiestrei*: unul alb, de marmură, altul negru, tot de marmură, și unul din metal lustruit

care, împreună cu *Spiritul lui Buddha*, constituiau interiorul unui templu pe care tot Brâncuși trebuia să-l realizeze dar care din păcate n-a mai fost construit. În 1937, înainte de călătoria în India, Brâncuși execută la noi în țară, la Tirgu-Jiu, *Poarta eroilor*, numită și *Poarta dragostei* sau *Poarta sărutului*, și *Coloana fără sfîrșit*, precum și un aranjament de scaune și o masă de piatră în vederea unei eventuale meditații a privitorului înaintea operelor sale. Din nefericire tocmai aceste opere de la care Brâncuși aștepta un ecou în țară nu s-au bucurat de îngrijirea autorităților de care depindeau și astăzi trebuie luate măsuri urgente de restaurare.

Sfîrșitul vieții lui Brâncuși este al unui ascet care nu mai cere vieții decît liniște și posibilitate de meditație. Cei care l-au vizitat în acești ultimi ani povestesc despre seninătatea spiritului său și atmosfera de reculegere în care se stingea încetul cu încetul, uneori amintindu-și de cîntecele românești pe care le cîntase în copilărie și în adolescență. După moarte reputația sa a crescut în și mai mare măsură, cum se vede din numeroase păreri exprimate în presă. Mă voi opri aici doar la două, una luată din marea revistă de artă *Connaissance* și alta dintr-un articol al importanțului ziar englez *The Times*. Prima, iscălită de Alastair Gordon, în numărul din septembrie 1963, spune: „Poate cea mai mare influență asupra sculpturii din ultimul timp a exercitat-o Constantin Brâncuși... Îndrăznesc să cred că Brâncuși este unul din numele importante în istoria artei”. A doua, iscălită de Edward Lucie Smith, în numărul din 11 ianuarie 1966: „Acest român, de origine țărănească, este probabil cel mai mare sculptor pe care l-a produs secolul XX”.

tony richardson

■ Un „tînăr furios” în cinema ■ Între teatru și film ■ Specialist al ecranizărilor ■ Descoperitor de talente actricești ■ Carieră internațională răsunătoare.

Cu apariția pe ecrane, în această lună, a filmelor *Tom Jones* și *Gustul mierii*, și în pofida răsturnării cronologiei în ordinea prezentării lor, publicul nostru se poate considera informat în linii mari și relativ la zi cu privire la ceea ce a dat mai bun filmul englez în ultimii ani. Într-adevăr, producția cinematografică britanică a primit o infuzie indispensabilă de aer proaspăt prin afirmarea și dezvoltarea în ultimul deceniu a mișcării „Free Cinema” („Cinematografia liberă”). Evident, există o legătură substanțială de idei și preocupări, de direcție artistică, între literatura „tinerilor furioși” — curent protestatar și critic care a primenit apele stătute ale unei literaturi conformiste, anchilozate — și mișcarea cinematografică independentă inițiată și însuflețită de Tony Richardson alături de Lindsay Anderson (*Viață sportivă*) și Karel Reisz (*Simbătă seara, duminică dimineata*).

S-a născut în 1928 într-un orașel din Yorkshire. După studiile făcute la Universitatea din Oxford, viitorul om de teatru și cineașt Tony Richardson a desfășurat o susținută activitate publicistică, în domeniul filmului mai ales, cronicile și articolele sale fiind publicate cu regularitate în reviste ca „Sequence”, „Films and Filming” și „Sight and Sound”. Paralel cu prezența sa în reviste a lucrat ca regizor la radio și televiziune (experiențe ale cărei urmări se resimt pozitiv în realizările sale cinematografice), ca asistent regizor la diferite teatre și a debutat în cinema în 1955 cu un documentar de scurt-metraj *Mama nu dă voie* (în colaborare cu Karel Reisz). Se degajă încă de la acest documentar refuzul artistului de a trata teme prăfuite despre „onorabilă” lume burgheză britanică, pofta de a sparge scheme și tipare prestabilite și de a păși în virtejul vieții adevărate pentru a arăta fața ascunsă a Angliei, fără fard și fără aparențe trandafirii. Nemulțumirea care răbufnea în paginile unui Allan Sillitoe sau în piesele unui John Osborne, ironia lor crudă la adresa conservatorismului britanic răzbătea și în atitudinea adoptată în cinema de Richardson. Așadar, întilnirea sa directă, în realizări comune, cu scriitorii pomeniți apare firească și inevitabilă.

După ce în 1956, pe scena teatrului Royal Court, izbucnea pentru întâia dată răzvrătirea anarhică

a lui Jimmy Porter, eroul piesei lui Osborne *Privește înapoi cu mine*, pusă în scenă de Richardson, filmul turnat trei ani mai târziu după aceeași piesă, de același regizor, amplifică într-un context social mai larg și mai net precizat mesajul dorit de scriitor. Cineaștul a lărgit, cu rezultate substanțiale, cadrul acțiunii, l-a scos pe Jimmy dintre pereții mansardei lui, confruntându-l, în stradă, cu lumea.

Sfidînd parcă prejudecata critică privind servituțile de care nu poate scăpa nici o ecranizare, Tony Richardson găsește totdeauna soluții artistice inspirate și cinematografice pentru a da un echivalent filmic de sine stătător lucrării literare luate ca sursă de inspirație. Cele mai concludente exemple în acest sens sînt, pe lângă filmul citat mai sus, *Singurătatea alergătorului de cursă lungă*, operă densă și dinamică, traducînd cinematografic clocolul critic aspru al cărții lui Allan Sillitoe, și *Gustul mierii*, adaptare după piesa unei debutante, Shelagh Delaney.

Filmele lui Richardson (cu excepția ecranizării romanului *Tom Jones* al clasicului Henry Fielding) deschid o fereastră spre cenușul existenței de fiecare zi într-o societate nedreaptă pe care o neagă cu sarcasm, fără a vedea însă căile de eliminare a mizeriei și suferințelor exponenților claselor de jos din care provin majoritatea eroilor săi. Archie Rice din *Cabotitul* (adaptare tot după Osborne, mai puțin reușită, cu toată prezența în fruntea distribuției a unui actor de talia lui Laurence Olivier), cu oboseala și resemnarea provocată de ratarea sa artistică — ratare condiționată clar de o complexă conjunctură social-istorică — se situează pe punctul cel mai de jos, dureros, al unei spirale care nu duce spre nici o ieșire. Pe aceeași spirală, în puncte diferite, pot fi întilniți Jimmy Porter, Colin Smith și mîcuța, sensibilă și nefericita Jo din *Gustul mierii*.

Filmele lui Richardson poartă toate pecetea aceleiași personalități creatoare, dar oricite identități s-ar putea găsi între ele, fiecare își păstrează timbrul său propriu. Elementele de lirism și duioșie abia schițate în *Singurătatea alergătorului de cursă lungă* capătă valori bogate și o dezvoltare remarcabilă în *Gustul mierii*. Într-o mare de amărăciune și pustiire sufletească, adolescenta Jo cunoaște „picătura de

miere” a unei afecțiuni caltandre care va fi însă înghițită turpitudinea și meschinăria inconjurătoare.

În sfîrșit, un loc special în ția lui Richardson revine filmului *Tom Jones*, exemplu de valoare care în cinema a unei opere rare clasice. Între parodia lui ding la adresa unei literaturii modă acum mai bine de 200 ani și ironia tăioasă cu care Richardson tratează canoanele turtii și cinematografului englez, formist există o asemănare entă pentru a explica alegerea cută de cineașt. Un resort p evident stă la baza acestei ficeri spre trecut întreprinse gizer împreună cu scenaristul (bineînțeles, tot Osborne). *Tom Jones* conjugă o minuțioasă d re social-istorică și tipolog epocii cu un spirit caustic chemînd în amintire satira pătrunzătoare a lui Swift sau ironică a picturilor lui Hogar

Nu s-ar putea încheia această cîntă prezentare fără a nota un merit fundamental care-l pe Richardson printre cineașt prestigiu ai vremii noastre. A fiecare film al său a prilejui marea unor talente actrice prim ordin. El a deschis cale brității pentru unii artișt Richard Burton (*Privește îna mine*), Tom Courtenay (*Sin tea alergătorului de cursă*), Rita Tushingham (*Gustul mier*), Albert Finney (*Tom Jonu* prezent toți deținători a roase distincții internaționale. același timp, cineaștul a colab artiști de notorietatea unui L Olivier (în *Cabotitul*) sau Bloom (în *Privește înapoi cu* Nu întîmplător în două di mele realizări ale regizorului nișoara (film terminat în v 1965 în Franța) și *Marinar Gibraltar* (film a cărui turn prevăzută pentru iarna ace Italia) a ținut să fie prota una din marile artiste france temporane, Jeanne Moreau.

În momentul de față Richardson se află în plină cență și ascensiune creato nici 40 de ani el a început lucită carieră internațională. răm — pentru valoarea crea — că va rămîne credincios una generoaselor năzuințe a pășit în cinema, că nu-și minți vocația de autentic ar plorînd cu ochi critic realită mii sale și reeditîndu-le pe i imagini revelatoare.

Miha

coperta noastră

ION BESOIU

schită pentru un viitor portret

Soarta cinematografică a lui Ion Besoiu a fost pînă acum mult mai generoasă decît a altor artiști talentați, descoperiți, aplaudați și uitați apoi după un film, două. Despre cîți actori putem spune că a fost „cel mai distribuit în anul X”? Iar despre Besoiu, primul lucru pe care sîntem ispițiți să-l scriem este acesta: a fost cel mai distribuit actor al anului 1965. Înainte de cuvintele calde „talent, farmec personal, prezență cinematografică” ne vine în minte un calcul aritmetic — „cel mai distribuit” — pentru a aprinde un mic semnal în fața regizorilor noștri: nu pierdeți pe drum actorii, nu vă fie teamă de expresia „vedetă”.

Să sperăm că tînărul actor din Sibiu, pe care l-am văzut la începutul acestui an în „Camera albă” și „Șah la rege”, iar în săptămîinile următoare îl vom vedea în „Răscoala” și „Haiducii”, va sta în continuare în atenția cineaștilor. Altfel ar fi păcat. Pentru că artistul are toate darurile de a face filme despre care să se poată spune „e un film cu Besoiu”. Știe să-și supună chipul său — în aparență comun — cerințelor personajului de care se apropie fără eforturi, pentru că îi intuieste fulgerător reacțiile. Nu aduce pe ecran nimic din păcatele actorului de teatru: degajarea lui nu e zgomotoasă, ci firească, spontană, concentrarea nu are note aspre, crispatе. Nu a întilnit însă nici un rol care să-i solicite toate puterile creatoare: partiturile mici din „Cartierul veseliei”, „Neamul Șoimăreștilor”, „Răscoala” îl recomandă dar nu-l dezvăluie pe deplin; pentru firavul său personaj din „Camera albă” a făcut tot ce omenește era posibil. Iar în „Haiducii” și „Șah la rege” a creat cu iscusință și farmec două roluri de gen. Așadar, întilnirea cea mare, întilnirea cu eroul complet, interesant, adevărat, pe care și-l dorește orice actor, întîrzie încă. Ion Besoiu, această certitudine actricească, mai ascunde multe promisiuni. Singur nu le poate îndeplini; nici el, nici ceilalți tineri talentați pe care-i avem. Au nevoie de ajutorul scenariștilor.

Magda MIHĂILESCU

cineaștii pregătesc

mireille darc

Una din cele mai apreciate tinere actrițe franceze de comedie (cunoscută din filmul „Domnul” ca parteneră a lui Jean Gabin).

legile serialului (II)

pe ecrane:

un film cu bette davis și joan crawford ce s-a întâmplat cu baby-jane?

Ce se întâmplă de obicei cu „copiii minune” răsfățați, cu orgoliul hipertrofiat, dilatat pînă la proporțiile unui egocentrism feroc? Victima a ambițiilor părințești, a iluziilor inoculate de producătorii interesați de câștiguri rapide, Baby-Jane — mica vedetă a Hollywoodului — sfârșește într-o dramatică rată, cu tot cortegiul pe care-l aduce după sine ratarea: invidie, izolare, înrăire, nevrozare pînă la nebunie.

Un regizor american priceput, Robert Aldrich, sugerează admirabil o biografie anterioară acțiunii filmului cu ajutorul unei actrițe care — atunci cînd apare pe ecran — polarizează întreg interesul spectatorului. E vorba de Bette Davis și de magnetul privirilor și glasului ei, al vâpăilor reci pe care le știe revărsa asupra inamicului de pe ecran; e vorba de potopul de sarcasme ce scapără scintei de inteligență în jur (amintim-o în *Totul despre Eva*). Și dacă n-ar întîlni pe ecran un interpret capabil să-i dea replica, să-i susțină elanul, să-i stimuleze pasiunea, vibrația creatoare, verva caustică — personalitatea Bettei Davis ar străluci fascinantă dar singulară, recital actoricesc strălucit dar sterilizat de goul ce s-ar crea în jur. În filmul anterior văzut la noi (*Totul despre Eva*) o avea pe Ann Baxter care, în personajul Evei, compus din infinite perfidii disimulate, dintr-un rafinament frizînd genialitatea, îi ținea piept eroc. În filmul care a făcut senzație la Cannes acum cîtiva vreme, Bette Davis își întîlnește o „adversară” demnă, o altă stea veritabilă a Hollywoodului: Joan Crawford. Chiar dacă amintirea tinereții și a frumuseții ei stînjonește în noi prima reacție, Joan bătrînă face să vi-

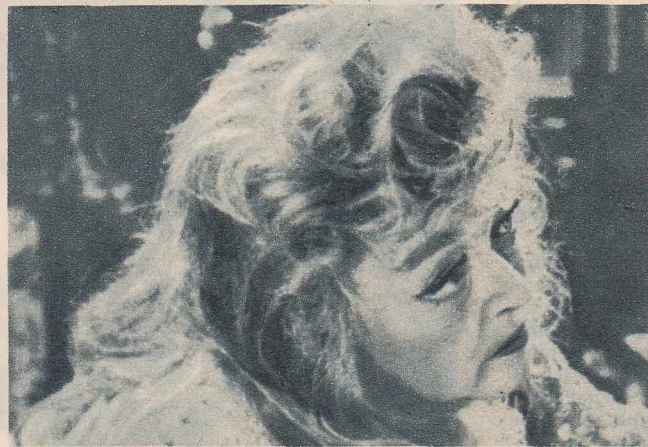
breze apoi corzi mult mai importante decît impresia pur exteroară. Și într-un caz, și într-altul marile interprete de film creează roluri foarte complicate, de loc la îndemină: Joan e aici o paralizică istovită de teroarea permanentă în care o ține sora ei, Baby-Jane (Bette Davis), psihologia lor stranie pare că stă sub semnul anomaliei mentale (la Baby-Jane îndeosebi).

Dar orice reacție, oricît ar părea de bizară, își are justificarea ei psihologică în niște date biografico-temperamentale anterioare: Baby-Jane a devenit o sadică ce nu trăiește decît pentru a-și chinui sora paralizică dintr-o rațiune pe care n-o aflăm decît în ultimul cadru al filmului (dar

cînd o descoperim, toată optica noastră face un tur amețitor de 180°). Blanche (victimă) își duce cu o resemnare deconcertantă această sinistră sclavie la care e supusă, pentru că are — parcă — de ispășit o veche vină.

Mărturisirea sinistră este făcută cu o clipă înaintea morții, dar nu dintr-o dorință de ispășire, ci ca o ultimă răzburare. Filmul e supratensionat cu situații-limită, bizare, paradoxale; și totuși realismul psihologic triumfă în această „istorie neagră” cu surori ce se urăsc cumpănit pînă la moarte, cu interioare încărcate de „spaima” scenei ce va urma, ca în „cel mai palpitant” film de groază.

Alice MĂNOIU

Jane — un rol pe măsura marelui talent al actriței Bette Davis.

Pe platourile studiourilor engleze Pinewood, Charlie Chaplin conduce filmările *Zontesei din Hong Kong*. Fotografia noastră îl înfățișează pe marele cineast dînd indicații actorilor Sophia Loren, Marlon Brando și fiului său, Sidney Chaplin.

Gina Lollobrigida, Colette Marchand (*A trecut o vreme*) și Louis Jourdan sînt interpreții comediei cinema-

tografice *Sultanii* pe care Jean Delannoy o realizează după un roman al Christinei de Rivoyre.

Otakar Vavra, unul dintre veteranii școlii cehoslovace de film (deși au trecut mulți ani de atunci, ne mai amintim de *Baricada mută*) filmează în studiourile din Barrandov ultimele secvențe ale dramei psihologice *Mica regină de aur*.

Jeanne Moreau, actrița despre care am citit atîtea pagini elogioase — dar pe care n-am avut încă prilejul să o vedem pe ecrane — este neobosită; după ce a înscris în palmaresul ei pe 1965 *Viva Maria* și *Domnișoara* a primit de curînd propunerea lui François Truffaut de a interpreta un rol într-un film polițist: *Mireasa era în negru*.

de ce a eșuat echipajul val-vîrtej?

Pentru că ultimele lui aventuri n-au mai avut nerv. Pentru că ajunseseră uneori de un gust îndoielnic (episodul cu faraoni și piramide). Pentru că autorii au intrat în criză de inventivitate.

Dar dreptul de a semna condamnarea la moarte a unui serial aparține publicului și numai publicului. Alături de Așchiuță, echipajul Val-Vîrtej a fost una dintre cele mai izbutite creații proprii ale televiziunii. Inimitabilul baron Münchhausen, Paganel, profesorul Lapsus, Irina și Ionuț, mai puțin Val-Vîrtej însuși (inegal și cam crispat) constituiau un grup plin de farmec. Popularitatea lor este departe de a se fi epuizat. Din nereușita unor episoade s-a tras o concluzie pripită. Trebuie readuși pe micul ecran și puși să trăiască întîmplări în care neprevăzutul și instructivul să se îmbine ca pe vremea cînd abia făceam cunoștință cu ei.

Evident, echipa care și-ar propune să reia ciclul trebuie să țină seama de imperativul decupării în episoade de sine stătătoare, pentru a evita oboseala inevitabilă în cazul tărăgănării de-a lungul a luni și luni de zile. De fapt „va urma”-ul serialelor noastre decurge rareori din imposibilitatea de a cuprinde totul într-o singură emisiune. Principala primejdie care le pîndește este diluarea narațiunii dramatice. În timp ce se aflau în peștera misterioasă, „Cireșarii” au consumat pelicula unui film de lung-metraj plimbîndu-se și cățărîndu-se printre stînci în acompaniamentul muzicii. Ham, Chiț, Miau fac mereu kilometri în jurul tubului de hîrtie pe care sînt desenate cîteva blocuri. A pu se confunda cu urmărirea spectaculoasă (de pildă, cu cele din desenele animate ale lui Paul Tery, unde fiecare metru străbătut în goană aduce alte surprize).

Serialul cere maximum de concentrare. „Umplutura” nu-i priește. Din motive tehnice și de economie lesne de înțeles, se îmbină uneori secvențele filmate cu cele în transmisie directă. Dar partea preînregistrată este îndeobște mută (sau pe fond muzical). De aceea ar trebui să fie redusă la strictul necesar și, în orice caz, să fie integrată perfect în acțiune. În momentul cînd aventurile echipajului Val-Vîrtej au început să se compună, pe jumătate, din fragmente de bobine ale unor documentare, succesul lor s-a înjumătățit și el. Ritmul este o coordonată esențială. Cine îl nesocotește își condamnă serialul la eșec.

În fiecare episod personajul sau personajele principale intră în contact sau în conflict cu altele, pe care, probabil, nu le vom mai revădea. Toate rolurile trebuie interpretate cu aceeași acuratețe. Niște bandiți afit de neverosimili ca cei din „Cireșarii” nu pot fi văzuți în „Sfîntul”. S-a reprobat cîteodată unor actori cunoscuți participarea lor la emisiunile „Val-Vîrtej”. Ar trebui, dimpotrivă, încurajată, prezența lor fiind o premisă a succesului.

Meșteșugul fabricării serialelor este de-abia în curs de însușire la noi. Nu cred să existe în țară vreun om a cărui meserie să fie „autor de scenarii pentru televiziune”. Cu aceasta, cu atragerea unor scriitori orientați spre genul scurt și spre literatura de aventuri și științifico-fantastică ar fi normal să se înceapă. Regizorul specializat, vedeta care va înfrunghia eroiul principal sînt ceilalți stîlpi de susținere ai genului. Nu e ușor de realizat. Dar merită. Pentru că place.

Felicia ANTIP

Fată din Rodopi. Costumul ei vădește bogăția și frumusețea portului popular din această regiune.

oameni și locuri din rodopi

În bazinul Rodopilor concentrarea producției miniere în mari abataje permite mecanizarea și automatizarea complexă.

— corespondență din R. P. Bulgaria —

Părăsind la Plovdiv valea largă a Marișei, care șerpuieste prin cîmpurile roditoare ale Traciei, șoseaua ce duce spre sud se îngustează și, aproape brusc, ne aflăm în plin peisaj alpin. După încă o sută și ceva de kilometri ajungem în inima Rodopilor — supranumiți „umerii Bulgariei” — munți cu vîrfuri și văi greu accesibile, cu așezări răzlețe pe muchii de stînci sau la poalele pădurilor de brad.

Smolian pe cerna

Smolian, centrul regiunii cu același nume, este cea mai importantă așezare de pe aceste meleaguri. Orașul a luat ființă acum cîțiva ani prin unirea a trei comune. Deși se întinde de-a lungul a 15 km, pe ambele maluri ale râului Cerna, sub vîrfurile Karlik, este cel mai mic centru regional al Bulgariei, avînd numai circa 20 000 locuitori.

Majoritatea caselor Smolianului sînt vechi, clădite din piatră și lemn, cu garduri înalte, durate tot din piatră. Nu rare sînt cazurile cînd la construirea unui gard s-a folosit mai multă piatră decît la înălțarea unei case, și aceasta — îmi spunea un bătrîn — pentru ca apele să nu fure din puținul pămînt al vetrei. Amprenta noului este vizibilă în construcțiile moderne ridicate în timpul din urmă — mai multe blocuri de locuințe, un hotel, magazine, două școli medii, un cinematograful și altele. Institutul pedagogic din Smolian, funcționînd de asemenea într-o clădire nouă, a dat în vara anului trecut prima sa promoție de învățători.

Se pun și bazele dezvoltării economice a Smolianului: o întreprindere veche de prelucrare a lemnului a fost extinsă și modernizată prin dotarea cu utilaje noi — întregul proces tehnologic, la care se folosea înainte vreme forța aburilor, bazîndu-se în prezent pe utilizarea energiei electrice. În oraș mai există cîteva întreprinderi de prelucrare a laptelui, un centru de fermentare a tutunului și mai multe ateliere meșteșugărești. Nouă este întreprinderea textilă, cu peste 150 de muncitori, care produce pături de lînă și covoare; țesătoarele din această întreprindere sînt în mare parte femei care confecționau asemenea pături și covoare la domiciliu, pe războaie primitive.

Am vizitat și stațiunea experimentală ai cărei cercetători se ocupă cu îmbunătățirea raselor de bovine

și ovine, precum și cu aclimatizarea culturilor furajere și de cartofi la altitudini variînd între 800 și 1 800 m. Pe cele 250 hectare ale loturilor de experiență — ne spune tehniciana Penka Koceva — s-au obținut o serie de rezultate. Roadele experiențelor efectuate de cercetătorii stațiunii sînt puse la dispoziția unităților agricole din regiune.

Viața culturală a Smolianului este de asemenea în continuă dezvoltare. Orașul are în prezent un teatru de estradă, un ansamblu de operetă format din amatori, cu un cor de 120 persoane, precum și alte cîteva formații artistice. Foarte interesant este muzeul etnografic local, amenajat într-o clădire veche de peste un secol. Acesta cuprinde peste 6 000 exponate, vorbind în majoritatea lor de preocupările și viața grea pe care au dus-o în trecut oamenii acestei regiuni.

șchi și vin de zmeură

La Pamporovo, în creierul munților, s-au ridicat zeci de vile pentru turiști și sportivi. S-a proiectat de asemenea construirea unei linii de funicular, „ca la Sinaiă” — mi-a spus Ivan Gavazov, redactor șef al ziarului local, care ne-a vizitat țara.

În luna august a anului trecut în poiana Rojen, încîntătoare ca așezare, s-au adunat pentru a doua oară peste 100 000 oameni veniți din toate colțurile țării. Întîlnirea s-a transformat într-un adevărat concurs al portului, dansului, cîntecului și obiceiurilor populare din Bulgaria.

Caracterul muntos al reliefului regiunii îi conferă o serie de particularități specifice. Din cele 350 000 hectare, de pildă, numai 10 la sută sînt terenuri arabile; căile ferate lipsesc, din cauza văilor adînci și a culmilor muntoase de pe care se prăvălesc adesea stînci. Un vin local nu găsești, pentru că aici nu există condiții pentru cultura viței de vie. În schimb, în ultimii ani

s-au extins plantațiile de zmeură, ajungînd în prezent să ocupe 180 hectare. Zmeurei i se acordă aceeași îngrijire ca și viței de vie: tăiere de primăvară, săpat de două-trei ori pe an, stropiri împotriva dăunătorilor și cules în luna lui cupzor. Așa se face că aici, în Rodopii centrali, se poate bea un vin bun și aromat din zmeură.

comorile subsolului

Marea bogăție a regiunii, care este totodată și o bogăție națională,

o constituie rezervele de plumb, zinc și pirită. Diferite documente amintesc că exploatarea acestor bogății este veche. Acum aproape trei decenii exploatarea zăcămintelor, aflată sub dominația capitalului german, s-a intensificat. Dar minerele de plumb și zinc, concentrat la Kărdjali, era exportat brut, neprelucrat, în Germania, capitaliștii străini nefiind interesați ca Bulgaria să-și dezvolte o industrie prelucrătoare proprie. În anii puterii popu-

lare au fost deschise noi mine și s-au construit unități moderne de prelucrare. Activitatea acestora este condusă de o direcție generală cu sediul la Madan, unul din principalele centre miniere din Rodopi. Din explicațiile inginerului Boris Koleșev, șef al secției de purificare a minereului din cadrul acestei direcții, reținem că acum 15 ani în bazinul minier din Rodopi nu existau decât trei mine, iar azi sînt 28. Totodată s-au construit patru noi fabrici de flotație, care împreună cu cea veche, de la Kărdjali, prelucreează în 24 ore peste 10 000 tone minereu. Concentratul obținut nu mai este trimis peste hotare, deoarece în țară au luat ființă cîteva unități specializate în valorificarea acestor importante bogății.

M-am oprit cîteva ore la fabrica de flotație din Rudozem, cea mai mare dintre cele cinci existente în regiune. Aflăm de la inginerul șef că fabrica prelucreează zilnic 5 300 tone de minereu, din care se obțin 189 tone concentrat de plumb, 190 tone concentrat de zinc și 187 tone concentrat de pirită. Modificări aduse instalațiilor au permis ca anul trecut să se obțină o accelerare a procesului tehnologic de flotație și, ca urmare, reducerea costului prelucrării unei tone de minereu de la 5,60 leva la mai puțin de jumătate.

... chiar cînd trăiești „împrăștiat pe dealuri”

Pe aceste meleaguri n-am întîlnit numai mine, fabrici de flotație sau ateliere. Vizibile sînt și realizările social-culturale. În 1947, cînd au venit primii geologi, Madanul bunăoară era un sătuc cu 340 locuitori. Această așezare este în pre-

zent un mic oraș cu aproape 7 000 locuitori. La Madan, la Rudozem și în apropierea minelor s-au construit și dat în folosință peste 6 000 apartamente, iar printre instituțiile de cultură se numără cîteva școli care pregătesc cadre specializate în acest domeniu.

Mărturiile prefacerilor înnoitoare sînt prezente pretutindeni. Au trecut

vremurile cînd despre această parte a Bulgariei se spunea că este una dintre cele mai înapoiate. Au trecut vremurile cînd poetul Kiril Magiarov scria într-o poezie dedicată oamenilor din Rodopi:

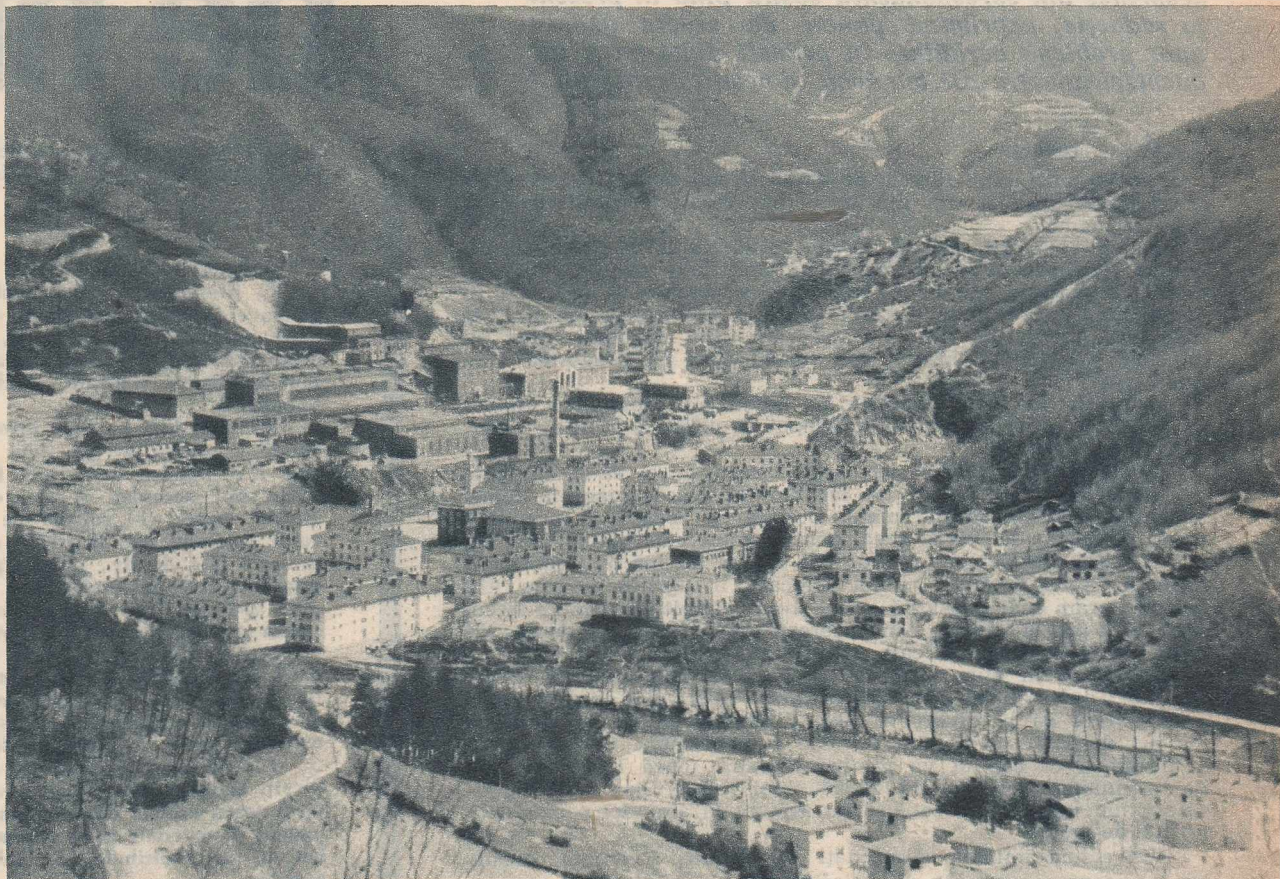
„...Trăiești împrăștiat pe dealuri

Ca oamenii din epoca de piatră

Și nu există semn
Și nu există urmă
Că ești un om contemporan”.

Alta este poezia de azi a vieții și preocupărilor celor din Rodopi, regiune în plină dezvoltare a țării vecine și prietene.

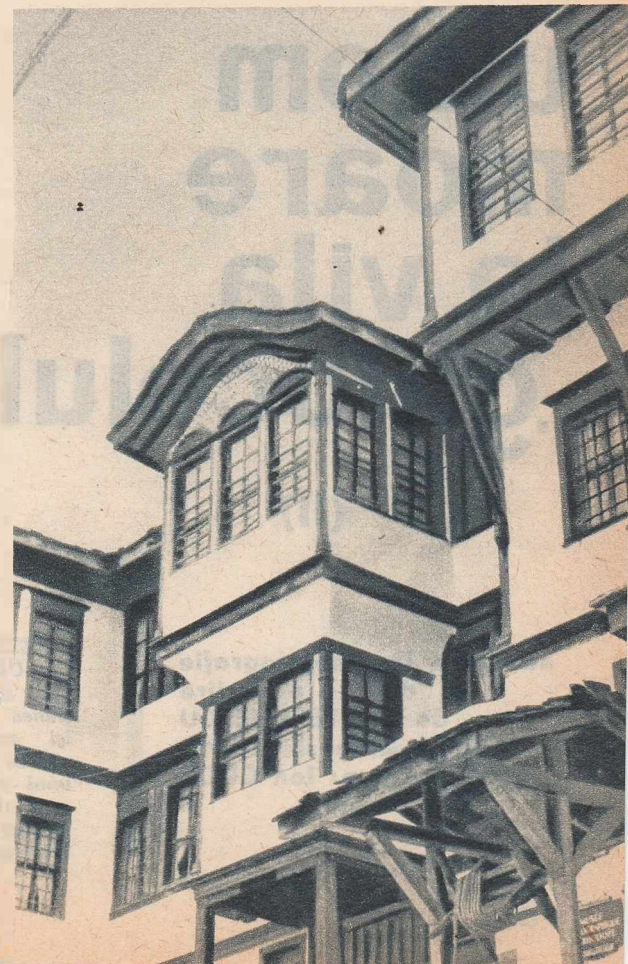
C. LINTE

Centrul minier Rudozem, vedere generală.

◀ Spre poiana Rojen, loc de întîlnire al artiștilor populari ce prezintă portul, cîntecul, dansul și tradițiile folclorice din întreaga Bulgarie.

▶ Clădirea aceasta, bătrînă de peste un secol și tipică pentru arhitectura bulgară a perioadei cînd a fost construită, găzduiește Muzeul etnografic din Smolian.

de bunăvoie și nesilit de nimeni

Publicăm în numărul de față câteva fragmente desprinse din corespondența sosită pînă în prezent la redacție, exprimînd puncte de vedere asupra unor probleme dezbătute în primele două părți ale anchetei noastre „De bunăvoie și nesilit de nimeni...”

Dragă redacție,

Sînt într-o mare dilemă, de aceea m-am hotărît să vă scriu să vă împărtășesc puțin din trista experiență a vieții mele de soție și mamă.

M-am căsătorit nu din dragoste, ci silită de părinții me. Cărora fiindu-le frică să nu le rămînă fata nemăritată s-au grăbit să accepte cererea în căsătorie a actualului meu soț. În consecință, în loc să-mi termin liceul a trebuit să mă mut în casa unui om străin pe care nu l-am iubit niciodată. Deși eu am fost împotriva, părinții mei mi-au spus că dragostea vine după asta.

După un an de la căsătorie am născut un copil. Încă înainte de a avea copilul, soțul meu a început să aibă tot felul de aventuri extraconjugale.

Între timp am făcut economii pentru ca el să-și cumpere o motocicletă. Cu „Jawa” de 350 cm³ ai succes mare la femei (expresia aparține soțului meu). O dată cu aceasta a început o nouă perioadă de viață grea pentru mine. Bărbatul meu nu venea acasă cîte 2-3 zile. De ani de zile el nu mă mai consideră soție, ci un fel de slugă: îi fac mîncare, îl îngrijesc și cam atît. Întrucît eram mai pregătită ca el, l-am sfătuit să urmeze liceul seral și l-am și ajutat. Am încercat tot ce uman a depins de mine ca să-l readuc la casa lui. N-am reușit.

Aș pleca în clipa asta de lîngă acest om, dar mă leagă copilul. Toată lumea, sau majoritatea celor din jurul nostru, e de părere că la divorț va obține copilul. Și eu de copil nu mă pot despărți: e singura bucurie a vieții mele. Dacă aș avea certitudinea că copilul va rămîne la mine (dacă legea mi-l va da) aș înainta acțiunea de divorț chiar miine. Am unde să locuiesc, am un serviciu care să ne asigure la amîndoi o existență lipsită de nevoi.

Vin cu rugămîntea să-mi dați un răspuns. Eventual consultați persoane competente, ca de pildă tovarășul Mircea Rebreanu.

Uneori m-am gîndit la sinucidere. Dar de fiecare dată asemenea gînduri mi-au fost alungate de imaginea fiului meu. De trei ani de zile n-am fost la un film, la teatru sau la alte distracții. Nu știu cum arată un restaurant din Reșița. Îmi pun întrebarea: pentru mine la ce se rezumă viața, în afară de copil? Eu n-am dreptul la nimic în viață? Nici măcar la copil

dacă dau divorț? Îmi exprim speranța că într-un număr viitor al „Flacării” voi citi un răspuns la aceste rînduri.

Tatiana P. — Reșița

Stimată tovarășă,

E, firește, foarte regretabil că la baza căsătoriei dv. nu stă dragostea ci hotărîrea autoritară a părinților dv. Se întîmplă foarte rar ca dragostea să vină pe urmă, cum încercau ei să vă convingă. Viața, acest redutabil judecător, sancționează, după cum vedeți, nu numai faptele noastre vinovate, ci chiar și greșelile ce ne sînt mai puțin imputabile.

Mergînd însă pe linia invocată de părinți, s-ar putea admite o revenire a soțului dv. în sinul familiei, dacă nu e prins într-o legătură mai trainică cu o altă femeie. Prin tactul și răbdarea dv. ați putea să-l apropiați și să-l determinați la reluarea vieții comune. Efortul acesta vi-l solicită de altminteri cu toată insistența și interesul copilului. Ar fi tragic dacă acum, după ce ați comis prima greșală față de dv., să săvîrșiți o altă greșală față de copil, dînd prioritate resentimentelor față de soț. Cum va putea copilul să admită să-i sacrifice dreptul său de a avea și el doi părinți ca toată lumea și atmosfera caldă a unei familii încheiate?

Firește, dacă soțul dv. se face nevrednic de cinstea de a fi tată, dacă o prelungire a vieții conjugale ar primejdi dezvoltarea copilului, atunci tocmai interesul copilului vă cere să-l salvați de această perspectivă, asigurîndu-i liniștea necesară, afecțiunea, precum și exemplul unei comportări educative.

Pentru această ipoteză veți ține seamă de împrejurarea că, în caz de divorț, legea acordă soțului nevinovat spațiul locativ, iar copilul se încredințează aceluia dintre părinți care prezintă cele mai multe garanții morale și materiale pentru buna creștere a copilului, rîmînd ca celălalt soț să contribuie în limitele posibilităților sale la întreținerea acestuia.

Poate că e cuminte să vă adresați, înainte de a lua o hotărîre, și autorității tutelare de pe lîngă sfatul popular local, care prin experiența și pregătirea sa, cit și în calitatea sa de organ autorizat, e în măsură să vă dea cele mai bune sfaturi în raport de datele concrete ale cazului dv., pentru interesul copilului și, poate, chiar pentru salvarea familiei dv.

Mircea REBREANU, judecător

un om moare la vila „ghiocelul”

(II)

adaptare în cinescopia
după o povestire
de N. ȘTEFĂNESCU
regia: Atanasie TOMA
imagine: Ion CUCU

REZUMATUL CAPI-
TOLULUI I. Locatarii
vilei „Ghiocelul” din sta-
țiunea de odihnă Schitu
își petreceau o după-
amiază ascultînd lectura
unui roman polițist fă-
cută de actorul Burnea.
Deodată un necunoscut le
întrerupe lectura...

9 — Sînt contabilul Pavelescu, venit în in-
teres de serviciu. Mi s-a reținut came-
ra 25.

10 — Vă conduc eu. Tova-
rășul administrator v-a
așteptat la trenul de
14,15.

cititorii despre masa rotundă

Considerațiile exprimate la masa rotundă organizată de redacția noastră au fost comentate de numeroși cititori ai revistei „Flacăra”. O parte dintre aceștia au îmbrățișat părerile emise, alții le-au dezaprobat, iar foarte mulți ne-au trimis idei și completări personale. Reproducem mai jos câteva fragmente din corespondența primită.

Unul dintre participanții la masa rotundă a afirmat că iubirea se cultivă. Subscriu la această afirmație dar vreau să arăt că sentimentul iubirii se poate cultiva mai ales dacă există și o pregătire prealabilă în domeniul educației sexuale. Erotismul, un factor important în viața adolescentului, trebuie dirijat cu mult tact și multă înțelegere. Copilul trebuie să capete răspunsuri adecvate înțelegerii lui. Părinții trebuie să fie foarte atenți și să îndrume asimilarea cunoștințelor de acest fel. Paralel cu această acțiune, un element primordial, neglijat de foarte multe familii, este exemplul dat de cei din casă. Copilul dornic să afle cât mai multe este foarte receptiv la tot ce se întâmplă în casă.

La ora actuală trebuie să recunoaștem că atât noi, dascălii, cât și celelalte cadre care se ocupă de îndrumarea tineretului, la toate virstele de școlarizare, facem prea puțin pentru educarea tinerilor în ceea ce privește căsătoria și relațiile cu sexul opus. Se ajunge astfel la situația că tânărul intră în viață dezinformată sexual și matrimonial, înarmat cu ceea ce a auzit de la alții (tot tineri fără experiență), cu ceea ce a citit pe furiș sau a văzut — informații care se dovedesc a fi de cele mai multe ori eronate.

Dr. Eugen AVRAMOFF
asistent universitar — București

Famiile fără copii nu sînt familii adevărate. Copiii atașază foarte mult pe bărbat de soție și invers. Soții care au copii capătă o mai mare răspundere socială,

aceea de a educa și forma omul de mîine, omul societății noastre. Bărbatul devine totodată și mai conștient de faptul că femeia trebuie ocrotită, ajutată în treburile casnice, datorită faptului că o dată cu apariția copiilor ea este cel mai solicitat membru al familiei.

Nicolae PASTRAMĂ, elev cap. Brașov

Căsătoriile nu s-au întemeiat și nu se vor întemeia niciodată după reguli precise sau după anumite rețete. Iată de ce eu consider că e foarte greu să se precizeze limitele de vîrstă optime pentru căsătorie sau diferențele de vîrstă cele mai potrivite. În regiunea de munte a raionului Sibiu, de pildă, sînt foarte frecvente căsătoriile cu diferențe relativ mari de ani. Cu toate acestea, divorțurile sînt aici extrem de rare. Iată și explicația care ni s-a dat: diferența mare creează în sinul familiei o atmosferă de respect deosebit, fapt ce dă trînicie și înțelegere celor doi parteneri. Desigur că cele relatate mai sus nu pot constitui nici ele puncte de plecare. Vreau să arăt totuși că sentimentele sincere, curate, puternice sînt singurele în stare să asigure trînicia unei căsătorii, indiferent de vîrsta sau diferența de vîrstă a soților.

N. H. — com. Viștea, rn. Făgăraș

Cred că atunci cînd soții lucrează în același domeniu de activitate, au aceeași profesiune, ajung să se cunoască mult mai bine, au năzuințe și aspirații comune, gîndesc la fel și îi preocupă aceleași probleme. Eu consider că majoritatea căsătoriilor contractate între oameni de aceeași meserie sînt mai trainice, mai încheigate și nici unul dintre soți nu poate invoca motivul că nu-l cunoaște îndeajuns pe celălalt (sînt desigur și excepții).

Nicolae MACAȘOIU
contabil — București

fragmente din scrisorile primite

Dragă redacție,

Am 23 de ani, am absolvit cursurile unei școli tehnice și lucrez ca tehnician pe unul din cele mai mari șantiere din țară.

Îmi place meseria de hidroame-liorator, mă bucur de fiecare succes al meu, mă simt mulțumită cînd învăț un lucru nou de la cei cu experiență.

Cum să procedez însă?

Am un logodnic căruiă nu-i place ca viitoarea lui soție să facă o asemenea muncă. A fost exmatriculat de la Facultatea de geologie, s-a reinscris la agronomie și a plecat după primul semestru, deși cu examenele luate, pentru că nu-i plăcea meseria de agronom. Acum s-a înscris la o școală tehnică.

Am căutat să-l înțeleg și n-am spus nimic la toate acestea, deși eram prieten. Să presupunem că va termina cursurile acestei școli, va lucra într-un laborator 8 ore, după care va veni acasă cu dorința de a găsi totul gata.

Pot să mai fiu ca atunci cînd m-a cunoscut? Praful, vîntul, ploaia, gerul îți schimbă atât fizicul cât și ținuta. Fața și mîinile îți se aspresc. Ești obligat să mergi în pantaloni și în cizme. Și atunci mă întreb: cum ne vom împăca după căsătorie, eu continuînd să lucrez în meseria pentru care m-am pregătit și-mi place? Dacă înainte de aceasta și-a manifestat nemulțumirea că nu sînt în curent cu toate vedetele de cinema, că nu dansez modern și că nu recunosc prompt vocea unui cîntăreț de muzică ușoară, considerîndu-mă rămasă în urmă, cum se va manifesta după aceea?

Cînd atențiile și stima au început să scadă, eu continuînd să-l iubesc, căsătorindu-ne, imi va răspunde cu aceeași dragoste?

Renunșind mereu — pentru a-i da înțietate ca bărbat, mă va aprecia mai mult sau dimpotrivă mă va disprețui?

O. — Brăila

Doresc să vă scriu și eu pentru a vă convinge că doi tineri care se iubesc pot face minuni. Lucrez la Combinatul chimic Borzești și locuiesc în Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Am absolvit Școala profesională de construcții și sînt mecanic de utilaje chimice. În curînd aș putea cînta și eu „Am douăzeci de primăveri”... (mai e primăvara asta și gata). Faptul care m-a făcut să vă scriu e tocmai că iubesc. Iubesc și nu mi-e rușine să o spun, ba dimpotrivă. Anul trecut am cunoscut-o pe N. Cînd am aflat că e la liceu am încercat un sentiment de inferioritate. Hotărîm să evit o altă întâlnire cu ea. „Ești supărat pe mine?” — m-a întrebă atunci cînd ne-am reîntîlnit. Evident, n-am avut ce-i răspunde și, pînă la urmă, am îngînat cu capul plecat: „Mă depășești, tu ești elevă”. Fata a rîs cu poftă. „Te înșeli, tu mă depășești”. Ii povestisem atîtea despre meseria mea... Să știți că-mi iubesc meseria ca pe părinții mei. Zic părinți pentru că nu am altceva mai scump decît ei.

Dar făcusem o greșeală. Nu eram înscris la seral. Nu-mi sugerase nimeni ideea (posibilități sînt și la noi, ca și în alte orașe). Fata de care vă vorbesc a reușit acest lucru: arătîndu-mi că și eu am posibilitatea să urmez „seralul” mi-a insuflat încrederea necesară. Acum sînt decis. Și mă înscriu. Sînt hotărît s-o ajung din urmă.

Tot ea m-a făcut să mă las de fumat. Întîi mi-a spus că nu-i frumos să fumezi atunci cînd te plimbi cu o fată. Și, fără ca ea să știe, m-am lăsat de fumat. Ceea ce n-au reușit colegii mei de muncă, a reușit ea — și cine? — o fată de 16 ani! Îmi vine să rîd cînd mă gîndesc că am 16 colegi de serviciu care n-au reușit ceea ce a reușit N. De cînd o cunosc m-am schimbat mult.

M. MIHAI
Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej

1 — Eu plec să mă culc. „Necunoscutul învăluit în pelerină pătrunse în bătrînul castel. Ceasul din turn bătea miezul nopții...” — citi mai departe Burnea.

2 A doua zi ploaia a încetat. Un soare strălucitor de toamnă aducea cele mai promițătoare speranțe iubitorilor de excursii din vila „Ghiocelul”. Doctorul Simion alerga agitat de la o cameră la alta, trezindu-i din somn pe locatarii vilei. În dreptul camerei 25 l-a întîlnit pe administratorul vilei, Firea Nicolae.

— Am bătut de cîteva ori în ușa și nu răspunde.
Firea era nedumerit.
— Eu zic să deschidem — își dădu părerea doctorul. Ușa fiind încuiată pe dinăuntru a trebuit să fie chemat un lăcătuș. Firea deschise încet ușa și...

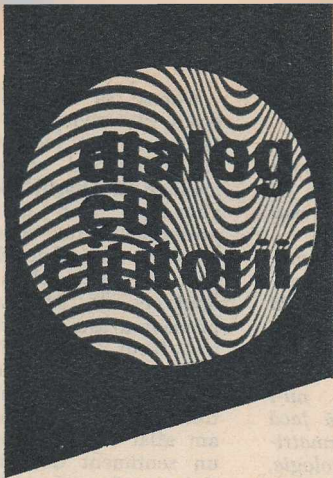
13 ...scoase un țipăt de groază căci...

14 ...în patul răvășit zăcea fără viață, cu un cuțit în piept, contabilul Pavelescu.

15 — Alo... miliția?

porumbelul alb

În „Flacăra” nr. 3/1966, la rubrica „Pe scurt”, a apărut răspunsul redacției la întrebarea pusă de cititorul Vasile Cheleş din Brăila cu privire la împrejurările în care porumbelul alb a devenit simbol al păcii.

În legătură cu aceasta tov. Mihai Boca din Suceava ne trimite o completare. „Este cunoscut că din punct de vedere anatomic — ne scrie cititorul nostru — porumbelul n-are fiere în organism. Ca urmare, în antichitate, când oamenii credeau că fierea furnizează răutate, dușmănie și răzbunare, singura pasăre care simboliza bunătatea, pacea și prietenia era doar porumbelul”.

Consentim această completare care întărește răspunsul nostru cu privire la vechimea simbolului pe care-l constituie porumbelul alb.

„cum ne informăm?”

Ancheta apărută sub acest titlu în nr. 50 al „Flăcării” continuă să aibă ecouri. Astfel, ca urmare a sesizărilor apărute în materialul mai sus-amintit, Uzina de mecanică fină din București, într-o scrisoare trimisă redacției, ne informează despre planul de măsuri privind documentarea tehnică pe anul 1966.

Două din aceste măsuri merită a fi reținute: una, care prevede ca fiecare publicație tehnică să fie consultată permanent de către un inginer sau tehnician care, la rândul lui, să informeze despre conținutul colectivelor interesate și alta ce se referă la organizarea unor grupe de traducători (7 persoane, dintre care 6 ingineri) care să asigure traducerea unor materiale de care are nevoie uzina.

tot despre „lucrul mărunț”

Ancheta intitulată „Importanța lucrului mărunț” apărută în „Flacăra” nr. 49/1965 ne-a adus și răspunsul Ministerului Comerțului Interior (Direcția generală a comerțului pentru produse metalo-chimice, serviciul articole mărunte) cu privire la lipsa din magazine a unor articole mărunte. Din acest răspuns rezultă că într-adevăr în cursul anului 1965 au existat goluri de aprovizionare cu unele produse pentru uz casnic (vase de aluminiu, cuțite pentru mașini de tocat, capace, becuri, rame, capace de sifoane etc.), ele datorându-se fie unor greutăți existente în întreprinderile producătoare, fie subaprecierii cererilor cumpărătorilor.

Ni se mai comunică că s-au luat măsuri: pentru anul 1966, cu toate că s-au contractat

cantități sporite de mărfuri față de anul trecut, totuși (după apariția anchetei din „Flacăra”) s-au dat din nou indicații întreprinderilor comerțului cu ridicata ca în cazul când apreciază că necesitățile pieței nu vor fi integral acoperite să prezinte comenzi suplimentare. A doua măsură: ținându-se seama că o cauză a unora dintre deficiențele semnalate s-ar datora lipsei unui control sistematic asupra rețelei comerciale, Direcția generală a comerțului pentru produse metalo-chimice a organizat prin delegații săi o verificare a modului în care se desfășoară aprovizionarea unităților.

un curs de automobilism?

Tovarășul Silviu Stoian din Slatina, într-o scrisoare în care ne pune o serie de întrebări din domeniul cinematografiei (cărora le-am răspuns la rubrica „Pe scurt”), ne face și o propunere: să publicăm un ciclu de lecții pentru conducătorii auto începători, care să poată fi de folos viitorilor automobilisti amatori din localitățile unde nu există școli speciale.

Nu credem că ne putem însuși propunerea aceasta. Conducerea auto nu se poate învăța printr-un asemenea curs, pentru că diferitele părți componente ale mașinii trebuie să fie cunoscute direct de viitorul conducător și pentru că, mai ales, priceperea în a conduce o mașină nu se poate însuși altfel decât conducând — sub supravegherea unui instructor, bineînțeles. Oricât de bine i s-ar explica prin scris cuiva cum se conduce mașina, dacă nu va pune mâna pe volan tot nu va ști nimic.

din nou despre titlurile scrise fără majuscule

Tovarășii Viorica Zlătescu din Slobozia, Petru Popa din Azuga și un cititor din Nicoarești care semnează cu inițialele V.M. ne ridică din nou problema transcrierii titlurilor (și a capului revistei noastre) fără majuscule. Noi am arătat în nr. 2 din 8 ianuarie 1966 că este vorba nu de o încălcare sau încercare de modificare a regulilor ortografice, ci de o formulă grafică larg uzitată în presă. Ca un argument în plus le vom aminti corespondenților noștri care nu se împacă prea ușor cu această formulă că ea ține și de o veche tradiție a presei noastre progresiste. Revista „Cuvântul liber” — ca și alte publicații progresiste din trecut — au aplicat la vremea lor aceeași formulă. Iar în prezent o serie de reviste cum sînt „Lucașărul”, „Ramuri”, „Ateneu” și altele utilizează la rîndul lor același mod de transcriere a titlurilor

cititorii către cititorii

Următorii cititori doresc să corespundă: Maria Oancea, elevă, satul Aldești 99, com. Bîrsa, m. Gurahonț, reg. Crișana: ilustrate; Traian Ionescu, profesor, com. Băbeni, m. Rm. Vilcea: chimie, biologie, ilustrate; Maria Vasilescu, textilistă, Craiova, str. Caracal 46: literatură, ilustrate; Rodica Varcus, elevă, satul Aldești 212, com. Bîrsa, m. Gurahonț, reg. Crișana: ilustrate; Nelu Diaconescu, tehnician, Pitești, str. Tepeș Vodă 2: muzică, ilustrate; Octav Russo, tehnician, Iași, bd. Primăverii 19, sc. A, ap. 10: literatură, muzică, ilustrate; Carmela Pădure, elevă, Buzău, piața Daciei 2, bl. E, sc. D, et. 2, ap. 12: ilustrate; Vasile Vlădoiu, marinar, Mangalia, str. Oltului, bloc C 3, sc. B, ap. 4: teme diverse, ilustrate; Iuliana Enorolea, elevă, Școala generală Secușgiu, m. Arad: cinema, ilustrate; Fulvius Bălan, Reșița, căminul „23 August”, ap. 419: teme diverse; George Sfira, tîmplar, Godlea, str. Avram Iancu 30: cinema, ilustrate; Nușa Manea, medic, București, str. Hirtibacului 19, m. Lenin: teme diverse; Elena Drăghici, elevă, Focșani, str. Bistrița 64: teme diverse, ilustrate; Zoica Edu, Focșani, str. Comisia Centrală 58: muzică, ilustrate; Dumitru Danielescu, elev, Brăila, bd. Cuza Vodă 291: ilustrate; Costel Ciută și Virgil Tudose, elevi, Zemeș, m. Monești, bloc Foraj, camera 8: teme diverse, ilustrate; Cristofor Ciobanu, Școala tehnică de maiștri Piatra Neamț, str. Ștefan cel Mare 29: teme diverse; Ste-luța Iancu, laborantă baza de recepție „Frumușița”, Galați: teme diverse, ilustrate; Constantin Constantinescu, tehnician, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, bl. F 1, et. 1, sc. II, ap. 24: cinema, ilustrate; Canaro Feri, tehnician minier, Trustul minier Baia-Mare, cartierul Săsar, bl. 4, sc. D, et. II, ap. 52: ilustrate; Mioara Tărlă, elevă, Focșani, str. Comisia Centrală 58: teme diverse, ilustrate; Dumitru Ghiuțu, mecanic C.C.B., Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, aleea Parcului, bl. 7, ap. 15: cinema, ilustrate.

în cîteva rînduri

Marcel Ciuditu, Tg. Jiu. Dacă urmăriți revista noastră găsiți și ceea ce vă interesează: atât materiale de știință popularizată cît și portrete ale unor actori de faimă pe copertele noastre.

Th. Tolescu, Iași. Sintem de aceeași părere cu dv.: dezaprobăm pe acei cititori care nu răspund celor care le scriu, deși și-au publicat adresa la rubrica „Cititorii către cititorii”. Mai mult ce am putea face oare? Adresa dv. va apărea; cu înțiriere însă, întrucît avem multe asemenea cereri care-și așteaptă rîndul.

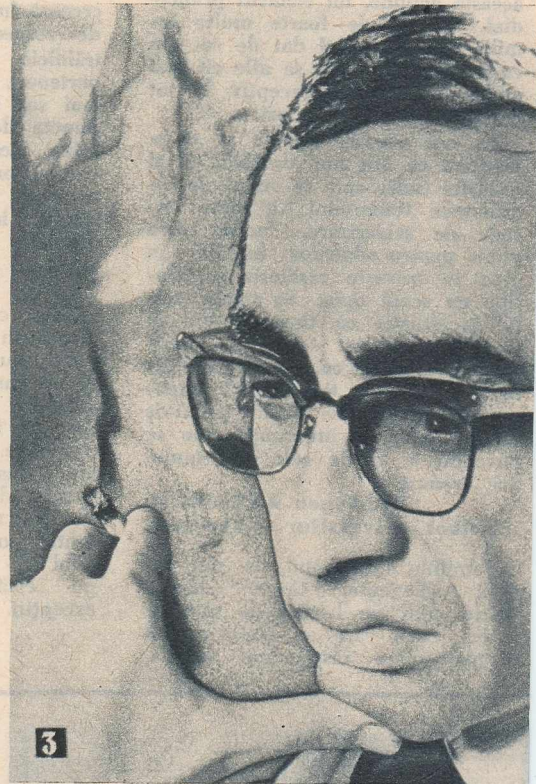
Gh. Cătănoiu, Hunedoara. Despre formația de muzică ușoară „The Beatles” am publicat un material într-un număr din toamna anului trecut și, dacă va fi cazul, vom mai scrie. În ce privește publicarea adresei dv., citiți ce am răspuns mai sus cititorului nostru Th. Tolescu.

Rodica Hristea, com. Bahna, m. Roman. Mulțumim pentru aprecierile asupra revistei și ne bucurăm faptul că mulți dintre cititorii noștri cu oare faceți schimb de ilustrate v-au răspuns ajutîndu-vă astfel să vă îmbogățiți colecția de vederi.

D. Vișan, Cimpina, și Adina Cristea, Pitești. Cu regret, dar nu avem alte adrese decît cele pe care le publicăm în rubrica „Cititorii către cititorii”. Dacă doriți să figurați și dv. printre cei care vor să corespundă scrieți-ne indicîndu-ne profesiunea și vîrsta.

1

3

4

de la „fericitul dragon” la bicicletă

„Când a apărut prima bicicletă și cine este inventatorul ei?”

Ioan BLAGA, Arad

Răspunde VICTOR BANCULESCU, ziarist.

Depășită de evoluția rapidă a mijloacelor motorizate de transport, bicicleta rămâne totuși — în afara unui element economic de locomotie și a unui divertisment — un excelent mijloc de practică sportivă. Istoria bicicletei este în primul rând istoria roților în mișcare și abia mai apoi a echilibrului nestabil și a mecanismelor complexe.

Invenția bicicletei a stîrmit o veche și aprigă dispută. Ca și în cazul multor altor mari născociri ale omenirii, bicicleta este probabil rezultatul unor eforturi creatoare disperate și suprapuse.

Legende chinezești pomenesc, cu 2 300 de ani î.e.n., de un vehicul pe două roți numit „fericitul dragon”. Pe un obelis al faraonului egiptean Sesostris se distinge un copil, înaripat, călare pe o prăjimă sprințată la amindouă capetele de câte o roată. O imagine asemănătoare se poate vedea pe vitraliul, datînd din 1642, al bisericii anglicane din Stoke Poges. În 1790 apare în Franța celeriferul lui Sivrac, un fel de trotinetă mai înaltă care, o dată cu apariția șeii, primește numele de velocifer. În 1801, meșterul iobag Artamanov din Urali construiește o „mașină de umbilat” care — potrivit copiei aflate la muzeul din Nijni-Taghil (U.R.S.S.) — ar fi avut roți inegale, șa și pedale.

În Europa occidentală, prima invenție importantă în istoria bicicletei

este considerată apariția ghidonului (cîrmei) la drezina pe care baronul Von Drais a botezat-o, în 1818, după numele său. În 1855 se petrec două evenimente importante în istoria bicicletei: în Anglia, Knight face drezina mai suplă, construind cadrul din fier; iar în Franța, copilul de 14 ani Ernest Michaux, cu mintea iscoditoare a virstei, inventează pedalele pe care le adaptează la roata din față a drezinei de lemn.

În aceeași epocă apar primele velocipede, cu o roată mare și una mică, poreclite pe atunci „dromadere metalice”. În această a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în care lumea a prins gustul noului vehicul, inovațiile și perfecționările se succed cu repeziune. Apar, pe rînd, lanțul, caucucurile, pneurile etc.

În anul 1880, Coventry Tricycle Company înfățișează un vehicul pe care Jean Santerre, redactor la „Petit Journal”, îl botează „bicyclette”, devenind astfel nașul „micii regine”, cum îi spun francezii bicicletei.

Pe teritoriul patriei noastre, vehiculele pe două roți și-au făcut apariția destul de timpuriu. În muzeele din București, Arad, Sighișoara, Sebeș și Agnita pot fi văzute biciclete de lemn și velocipede. Cea mai veche însemnare datează din 25 aprilie 1870, cînd se semnalează, la Arad, „senzaționala demonstrație a artistului de velociped Ignacz Holler, sosit de la Viena”. Peste 4 ani, la București și Pitești, circuitul francez Jean Gauthier prezintă spectacole similare.

visele

„Care este explicația științifică a viselor?”

V. ZAVODA
Iăcăuș, Toplet, Banat

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, doctor în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Visul este o succesiune haotică de imagini, în care categoriile de spațiu și timp sînt dezorganizate, o neorindinală fantastică datorită pierderii în somn a filtrajului logic din timpul stării de veghe. Această înlănțuire dezorganizată de imagini nu implică nicidecum lipsa caracterului reflector al visului. Dimpotrivă, se poate spune că visele sînt provocate de stimuli care acționează asupra receptorilor senzoriali, redormind urmele excitațiilor trecute într-un cortegiu de fenomene amplificative. O mică durere cardiacă se transformă în timpul visului într-o senzație de gheară care sîrteacă inima, un adevărat coșmar. Un sunet obișnuit devine un tunet. Descartes își povestește visul: „Mă pișcă un purice și simt că mă străpunge o spadă”.

Conexiunea imaginilor se realizează de cele mai multe ori într-o succesiune în care elementele izolate par a nu avea vreo legătură: de fapt însă, o imagine care ne-a impresionat în stare de veghe a lăsat o amprentă pe creier, legîndu-se în vis de o altă imagine, apărută cu alt prilej, depărtat în timp și spațiu, cele două imagini putîndu-se suprapune telescopat într-una singură, caricaturală. Astfel, un psihiatru își istorisește visul arătînd că a văzut un personaj binecunoscut de el, avînd însă trăsăturile unei maimute; analizîndu-și

visul își dă seama că și-a văzut cunoscutul în ziua precedentă, iar cu cîteva zile înainte se amuzase privind jocul unei maimuțe la grădina zoologică.

Senzațiile vizuale predomină în timpul visului, vîzul fiind la om simțul cel mai important. Cum spunea Bandelaire: „Tout pour l'oeil, rien pour les oreilles”, totul pentru ochi, nimic pentru urechi. Aceste senzații pot fi redormite de stimuli actuali. Dacă visul apare provocat de mesaje senzoriale care reușesc să „destocheze” din grînarul memoriei o parte din evenimentele trecutului, apare însă total neîntemeiată posibilitatea atribuită visului de a anticipa fenomenele.

Se pare că toți oamenii visează, dar nu toți își aduc aminte secvențele pentru a le putea releva. Aceasta se explică prin relația dovedită de unii autori între vis și o anumită fază a somnului, cea mai superficială. Treziți în cursul somnului superficial, subiecții pot relata de cele mai multe ori conținutul visului. Faptul că și un om trezit din faza profundă a somnului poate uneori să-și amintească visul arată că în aceste cazuri imprimarea în memorie a visului s-a făcut într-o fază superficială a somnului. În ultimul timp, o dată cu intensificarea cercetărilor asupra activității electrice a creierului în cursul diverselor faze de somn, s-au aprofundat și alte criterii obiective, printre care cel al mișcărilor oculare rapide care însoțesc visul și care prezintă probabil explorarea cu privirea a imaginilor din vis.

Investigarea științifică este însă la început, cercetările urmîrînd să găsească bazele structurale ale activității psihice din timpul somnului.

pe scurt

Damian Hușanu, Pașcani. Lacul Bilea din Munții Făgărașului este un lac de origine glaciară. Aceasta înseamnă că el s-a format prin acumularea apei rezultate din topirea ghețurilor într-o îndepărtată eră geologică, poate cu milioane de ani înainte de apariția omului pe pămînt. Lacul Bilea este situat sub virful Palatinul, la o altitudine de 2 034 m, are o suprafață de 4,6 ha și o adîncime maximă de 11 m. Punct de mare interes turistic, lacul Bilea este vizitat anual de mii de turiști. Pentru adăpostirea lor, aci s-au construit două cabane: „Bilea” și „Bilea-lac” (aceasta din urmă pe un promontoriu ce pătrunde în mijlocul apelor). Cabanele au fost reamenajate în ultimii ani, ele sînt bine aprovizionate, fiind cunoscute pentru bunele posibilități de cazare pe care le oferă. Ne este imposibil însă să vă spunem și cîne au fost primii turiști care au vizitat aceste locuri, un asemenea lucru nefiind consemnat în nici un document!

Silviu Stoian, Slatina. 1) După operele lui I. L. Caragiale s-au făcut destul de multe ecranizări. Notați: „O scrisoare pierdută”, „O noapte furtunoasă”, „D-ale carnavalului”, „Conu' Leonida față cu reacțiunea”, „Telegrame”, „Două loturi”, „Vizita”, „Arendașul român”, „Politică cu delicatețe”, „Lanțul slăbiciunilor”. 2) Dintre operele lui Mihail Sadoveanu au fost transpuse pe ecran „Mitrea Cocor” (în regia lui Victor Iliu) și „Neamul Șoimăreștilor” (în regia lui Mircea Drăgan). În urmă cu cîteva decenii s-a făcut și o încercare de ecranizare a romanului „Venea o moară pe Siret”; încercarea poartă pecetea stadiului de dezvoltare în care se afla, la noi, cinematografia acum treizeci și mai bine de ani. 3) Ce ecranizări după opere românești vom mai vedea? S-au terminat și sînt sau în cursul vor fi prezentate în premieră ecranizările: după piesa lui Mihail Sebastian, „Steaua fără nume” (coproducție româno-franceză în regia lui Henri Colpi); după romanul lui Liviu Rebreanu, „Răscoala” (regia Mircea Mureșan); după romanul lui Cezar Petrescu, „Calea Victoriei” (regia Marius Teodorescu). Sînt în curs de realizare ecranizările după romanul lui George Călinescu, „Enigma Otiliei” (regia Iulian Mihu) și după piesa lui G. Ciprian, „Capul de rățoi” (regia Lucian Pintilie). Altele, desigur, vor urma. În ce privește problemele pe care le ridicăți, le vom discuta la rubrica „Dialog cu cititorii”

V. SILVIAN

„atenție! meteoriți!”

„Cum se apără navele cosmice împotriva meteoriților?”

Marcela ENE, Galați

Răspunde dr. ing. FLORIN ZAGANESCU.

Meteoriții și micrometeoriții constituie componenta solidă a materiei cosmice. Studii efectuate cu diverse mijloace, printre care și rachete geofizice, au demonstrat că zilnic pe Pămînt cade o foarte mare cantitate de materie meteoritică: circa 2 500 tone. Pentru a cerceta pericolul ce-l reprezintă meteoriții pentru zborurile cosmice au fost făcute numeroase experiențe direct în cosmos, cu rachete și sateliți înzestrați cu aparatura adecvată. Menționăm doar recentii sateliți sovietici din seria „Cosmos” și cei americani „Pegasus”. Pe baza experiențelor și a calculelor s-a ajuns la concluzia că există probabilitatea ca o navă cosmică să întâlnească un meteorit cu un diametru de 1 mm o dată la... 200 de ani!

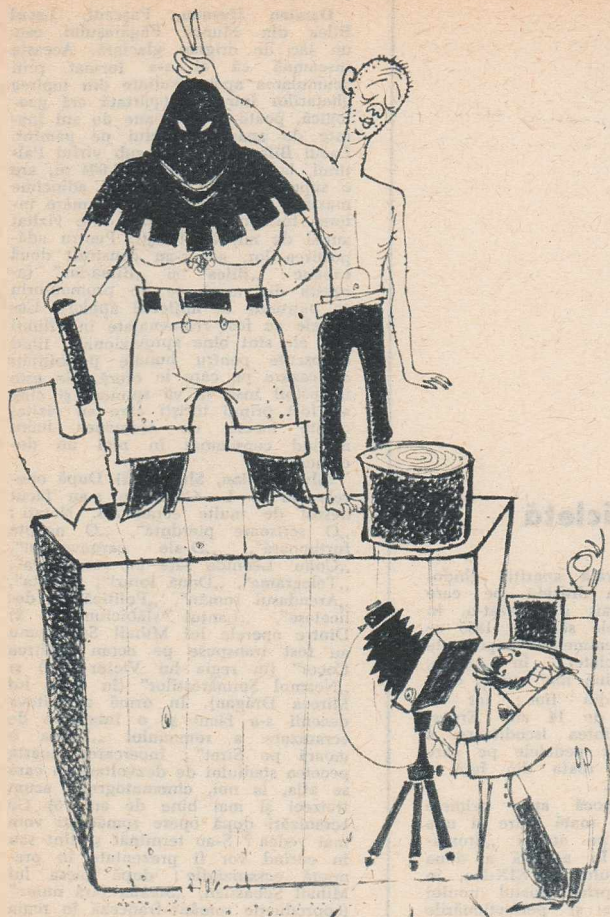
Ciocnirile cu micrometeoriții (adică cei de dimensiunile prafului cosmic, deci de o lungime mult mai mică decît 1 mm) sînt mult mai frecvente, dar ele sînt nepericuloase pentru cabina cosmică.

Pe măsură ce zborurile cosmice vor deveni mai numeroase și în același timp vor pătrunde în regiuni ale cosmosului încă insuficient studiate din punctul de vedere al frecvenței meteoriților, aceștia vor putea să reprezinte un pericol destul de mare. Astfel, un meteorit de 1 gram, cu diametrul de circa 2 mm poate străpunge o placă de duraluminu de 10 cm grosime, tocmai datorită marii sale energii cinetice (viteza de „zbor”: circa 40 km/s). Protejarea navelor cosmice se efectuează prin numeroase metode: bîndarea cabinelor și a contenerelor presurizate; sudarea automată a orificiilor provocate de un meteorit (în momentul traversării peretelui, temperatura ridicată produsă prin impact dizolvă un material special, care se dilată și astupă orificiul); evitarea zonelor în care există roiri meteorice; detectarea prin radar sau cu raze infraroșii a meteoriților periculoși și manevrarea corespunzătoare a navei cosmice etc.

expoziția de fotografii de la Tîrgu-Mureș

Patruzeci de cercuri de fotoamatori din țară au participat la cea de-a patra Expoziție fotografică inter-regională din Tîrgu-Mureș. Au fost expuse 380 fotografii din cele 1 300 trimise. Numărul mare de vizitatori — 15 000 — arată interesul stîrmit de această manifestare culturală.

- 1 Petre Voinescu, București — „În ciuda virstei” — premiul I.
- 2 Kovacs Gheorghe, Tg. Mureș — „Stradă medievală” — premiul I.
- 3 Dr. Grigore Locusteanu, București — „Gînduri” — Premiul II.
- 4 Ludovic Sebestyen, Cluj — „Problemă dificilă” — premiul II.

umor

de Eugen TARU

jocurile olimpice în perspectivă

1968: mexico

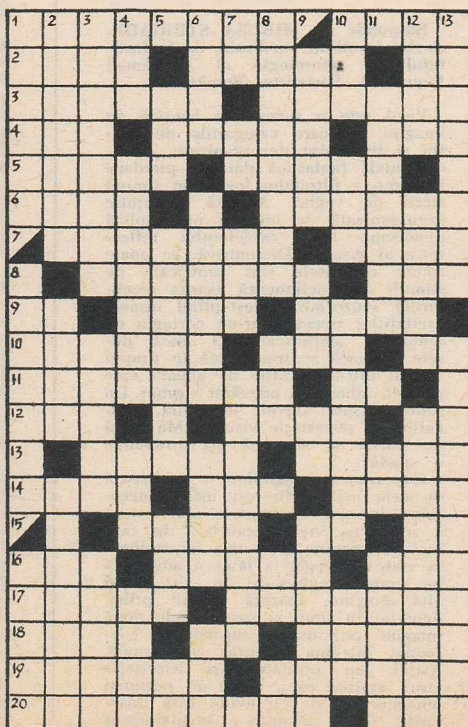
1972: vom afla în aprilie

1976: de ce nu la bucurești?

Membrii Comitetului Internațional Olimpic înaintea unei sesiuni.

vestimentară

ORIZONTAL : 1) Incheie haina ! — Fișie de piele cusută pe marginea încălțăminteii. 2) Pictor clasic român, autorul tabloului „Doamnă în rochie neagră” — Tesătură țărănească de lână — Volum. 3) Fibră sintetică din care se confecționează diverse articole de îmbrăcăminte — Are ac de cojocul oricui 4) Insulă daneză — În garderoba echipelor de dansuri populare — Ceasuri — Veston. 6) Pictor român, autorul tabloului „Pierot cu manta roșie” — A grupa elemente în jurul unui nucleu 7) Tesătură de bumbac sau mătase cu împletitură rară — În luptă cu toreadorii. 8) Amintită — Prefix cu sensu de trei. 9) Carei ! — Asemenea (inv.) — Aici (pop.). 10) „Pălăria lui...”, comedie poloneză vizionată acum câțiva ani pe ecrane — A se opri — Liliana Vlăsioiu. 11) Inchizitoarea cordonului — Calciu. 12) A dușmăni — Curați — Cu lese ! 13) Cordon — Un costum scos de la „Luceafărul”. 14) Zburător legendar — Regiune (abr.) — A bate. 15) Bonetă — Apelativ — Posed. 16) Fără veșminte — Odihnă, liniște — Riu în Franța. 17) Crescători de oi — Fir de mătase răsucită întrebuițat la cusut brodat etc. 18) Cele naturale constituie o prețioasă materie primă în industria firelor și fibrelor sintetice — Bene ! — Indicație scrisă în partea de sus a unui act. 19) Pinză pentru cămăși — Va în care locuitorii antici păstrau vin sau untdelemn. 20) Fișie de purpură care împodobește tunica senatorilor romani — Rudă.

VERTICAL : 1) Îmbrăcăminte ușoară purtată pe piele (pl.) — Haine de gală — Scriitor clasic rus, autorul nuvelei „Mantaua”. 2) Purtător de haine (pl.) — Cultivator de in — Dă nota modernă unei haine. 3) Haine de lucru — Pinză rară, subțire — Răniț. 4) Lac vulcanic lângă Tușnad — Ornament vestimenta-

La vila „Mon Repos“ din Lausanne, unde și-a trăit ultimii ani de viață Pierre de Coubertin și unde este acum sediul Comitetului Internațional Olimpic, au sosit, la acest început de an, numeroase scrisori oficiale semnate de primari închinși cu eșarfe sau cu lanțuri cu cheie.

Tradiția olimpică cere ca organizarea jocurilor să nu fie acordată unor țări, ci unor orașe. Iată de ce cu prilejul alegerii locului viitoarelor jocuri municipalități diverse sînt cuprinse de agitație, de febra calculului economice și de atracția prestigiuului, intrînd în concurență pe masa verde a C.I.O., care va decide prin votul membrilor săi pe cîștigător.

Vilva locală în asemenea ocazii ia cazuțul proporțional. Este cunoscut cazul micii stațiuni cîmăterice elvețiene Slon, din cantonul Valais, care a supus un referendum public intenția de a cere organizarea Jocurilor Olimpice de iarnă din 1968. Punînd în balanță pasivul sigur și activul potențial, locuitorii au refuzat, după un vot strîns (12 724 voturi pentru, 13 011 voturi contra), să aprobe alocarea sumei de 3 milioane de franci elvețieni pentru organizare. Cetățenii orașului francez Grenoble (cu sprijinul substanțial al statului) au fost mai generoși...

Intenția lui Coubertin — stăpînit de ideea răspîndirii spiritului olimpic — era de a cuceri mereu noi zone geografice, noi continente. Statistica arată că pînă acum Jocurile Olimpice de vară au fost găzduite în Europa de 11 ori, în America de Nord de 3 ori (incluzînd și Mexico), în Australia și Asia cîte o dată. Dintre orașele-gazdă Parisul și Londra au făcut de cîte două ori onorurile.

Viitoarea sesiune a Comitetului Internațional Olimpic (la Roma, în aprilie 1966) va avea de arbitrat una dintre cele mai dificile și mai aprige bătălii pentru obținerea dreptului de a organiza jocurile din 1972. Orașul Mexico a obținut organizarea pentru anul 1968, învingînd trei orașe concurente (Buenos Aires, Detroit și Lyon). De data aceasta pe lista candidaților s-au înscris mai multe orașe ale lumii. Care sînt șansele lor?

Comitetul Olimpic al S.U.A. a propus candidatura orașului Detroit, reînnoind încercarea precedentă de a obține jocurile, iar Canada, prin semnătura lui Jean Drapeau, primarul orașului Montreal, cere aducerea jocurilor în nordul american. Este însă puțin probabil ca majoritatea europeană a C.I.O., după peregrinările la Tokio (1964) și Mexico (1968), să accepte o nouă ieșire extracontinentală.

Madridul este un candidat inedit, dar cu o sărăcie de baze sportive (evidentă și în slăbiciunea sportului spaniol în general) care nu justifică pretențiile. De altfel Comitetul Olimpic spaniol a ținut să avertizeze

că diversele competiții se vor desfășura nu numai la Madrid, ci și la Barcelona.

După aprecierile ziarului „Die Presse“, capitala bavareză München ar avea șanse apreciabile. Populația orașului și a întregului land s-a arătat dispusă să contribuie la o chetă publică pentru suportarea cheltuielilor de organizare.

În ultimul moment Amsterdam și Viena și-au retras candidaturile. Orașul Viena este tipic pentru dificultățile și responsabilitățile pe care le implică intenția de a găzdui Jocurile Olimpice. Organizarea generală a unui asemenea eveniment mondial, amenajarea complexelor baze sportive, construirea satului olimpic, îmbunătățirea transporturilor publice și multe alte sarcini impun un efort colectiv care întrece adesea puterile unui buget municipal. Calculele preliminare arată că pînă în 1972 Viena ar fi trebuit să cheltuiască aproximativ 6-7 miliarde șilingi.

Acum competiția „gazdelor“ este deschisă! Cei 70 de membri ai C.I.O. vor primi la Roma, în ordine alfabetică, acordîndu-le cîte o jumătate de oră de pledoarie, pe reprezentanții orașelor-candidate, din mapele cărora nu vor lipsi albume, statistici, machete și alte piese de convingere. Dar cine va cîștiga dreptul de a organiza Jocurile Olimpice din 1972? Răspunsul ni-l va da votul membrilor C.I.O.

★

Pentru 1972 e, desigur, tîrziu. Termenul de depunere a candidaturilor a expirat la 20 ianuarie 1966. Dar pentru 1976 poate e tocmai timpul să începem să medităm. De ce nu Jocurile Olimpice de vară 1976 la București?

Nu este o doleanță sentimentală hazardată, ci un deziderat întemeiat. Succesele culturii fizice din Republica Socialistă România, dezvoltarea științifică a educației fizice și a sportului de mase, performanțele

strălucite ale sportivilor români în numeroase discipline olimpice, prezența noastră de decenii în familia și în arena olimpică, cele 41 de medalii olimpice cucerite ne îndreptătesc la asemenea aspirație. Și apoi, Bucureștiul posedă — și a dovedit-o cu prilejul multor competiții internaționale — tot ceea ce-i trebuie pentru organizarea Jocurilor Olimpice. În Capitala țării noastre s-au construit și vor continua să se construiască baze sportive care vor putea asigura condiții optime pentru desfășurarea jocurilor, iar în ceea ce privește capacitatea noastră organizatorică, ea a fost în repetate rînduri verificată.

Firește, deocamdată acesta nu e decît un vis — recunoașteți! — dintre cele mai frumoase. Există totuși premisele care să ne permită să visăm că cele cinci cercuri olimpice ar putea apărea și pe cerul Bucureștiului!

Victor BĂNCIULESCU

carnet automobilistic (III)

volanul pe dreapta?

La Zollikon, în apropiere de Zürich (Elveția) s-a constituit recent o asociație a automobilistilor care își propun să ne convingă de avantajele autovehiculelor cu conducerea pe dreapta, în condițiile menținerii circulației din prezent, deci tot pe partea dreaptă a străzilor.

Se știe că numai în Anglia și în cîteva țări ale Commonwealth-ului britanic se mai circulă pe partea stîngă a străzilor, iar mașinile au volanul pe dreapta.

Proaspăta asociație elvețiană, dorind ca circulația să continue pe dreapta, explică avantajele în aceste condiții ale volanului pe dreapta.

Mersul pe dreapta, în imediata apropiere a marginii drumului, permite:

— o vizibilitate mai bună;

— se pot observa mai bine pietonii și în special cicliștii care pe foarte multe șosele reprezintă „inamicul nr. 1“ al circulației automobilelor;

— aprecierea distanțelor față de alte vehicule, în caz de depășire, se face mai exact;

— coborîrea conducătorului auto de la volan se face pe partea dreaptă, deci direct pe trotuar, ceea ce în condițiile circulației intense din orașe reprezintă un avantaj.

Cu toată abundența de argumente, succesul campaniei pornite la Zollikon este îndoielnic. Și în automobilism există tradiții...

numai pentru femei

În Italia se organizează anual un circuit automobilistic rezervat reprezentanților sexului frumos. În afară de viteză, printre

criteriile care atribuie puncte concurenților figurează o „probă de calm“: menținerea pe o porțiune din traseu a unei viteze constante de 40 km pe oră. Se constată că cel mai mare număr de puncte penalizate se obțin tocmai la această probă, considerată de mare rezistență.

o autostradă de 7 775 km

În Canada se lucrează intens pentru terminarea pînă în anul 1967 a unei autostrade magistrale transcontinentale care străbate sudul acestei țări, între North-Sydney, port la Oceanul Atlantic, și Vancouver, port la Oceanul Pacific, trecînd prin Quebec, Montreal, Ottawa, Winnipeg, Lake Louise și alte 40 localități mai importante. Aceasta este una din cele mai mari artere rutiere continue existente în prezent.

Ing. V. IOANID

pentru bărbați — Fără vedere — Animale din ținuturile nordice. 5) Diminutiv feminin — Pe el se înfășoară așa (dim.) — Armăsari (reg.) — De ce? 6) Umezit — „Haină face pe om“ — Carbonizați — Petrecere nocturnă. 7) Radu Ionescu — Nr. 1 — Nun — Imbrăcat după ultima modă. 8) Cu hainele pe el — Fular — Nota bene — Avocat. 9) Pieptare țărănești, fără mînci — Exclamație — Bec! — Broboadă. 10) Haină — Oficiul Național de Turism — Acoperămint de cap pentru sezonul rece — Infinitiv (abr.). 11) Un lucru de dată recentă — Caro! — Nesfîrșit. 12) Țesătură groasă, de mătase — De la sat — Cravată în formă de fundă. 13) Întărirea unei țesături cu amidon (pl.) — Care ține de îmbrăcăminte.

Dumitru IACOBESCU

Dezlegarea jocului „CĂRȚI“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) LEGATORII — ACT. 2) OPERA — ANTICAR. 3) CITIRE — VAMESI. 4) ASI — TIPAR — LAT. 5) TT — LA — OT — MATA. 6) AORE — PLANA — OR. 7) RL — CRA — FOMURI. 8) ACTORI — PENI. 9) B — LUMINAT — D — D. 10) ILARA — EDITURA. 11) BINA — ARIE — IAR. 12) LAT — OLT — RT — MU. 13) NACRI — SA — RAR. 14) OT — RB — ST — MOSI. 15) TIRI — ECONOMI. 6) E — ETEROGENA — S. 17) CAPIFUL — CONIT. 18) ABECDAR — „EGA. 19) RATA — IROSI — IN. 20) ICA — STINTA — D.

excursionişti!

În trecere prin Tirgu-Mureș vizitați unitatea cooperativei METALUL din str. Bolyai nr. 10, care vă pune la dispoziție pentru închiriat, cu tarife convenabile, o gamă variată de articole de uz personal și distractiv ca:

- MAGNETOFOANE CU BENZI IMPRIMATE
- APARATE DE FOTOGRAFIAT
- CORTURI ȘI ACCESORII PENTRU TURIȘTI
- APARATE DE RADIO CU TRANSISTOARE
- PICUPURI
- ECHIPAMENT SPORTIV ETC.

Formalitățile de închiriere sînt simple, iar termenul îl stabilește clientul.

James bond din kansas city

Oglindindu-și chipul în Missouri, care curge prin Kansas City, omul a descoperit că are tangențe cu James Bond, erou la modă pe ecranele americane. Și a pornit să imite modelul care-l fascinasese pînă la adorație.

A adoptat o mină cît mai diabolică, privirea tăioasă, mersul sigur. Obligatoriu o mină în buzunar pentru a pune în evidență pistolul, calibru mare. Ii lipseau desigur ustensiile perfecționate ale personajului celebru din film, de la mitraliera cu laser și pînă la mașinile cu blindaj, dar pentru Kansas City nu era rău nici așa. Se vede însă că fer-

mierii veniți în marea piață agricolă a orașului nu s-au lăsat impresionați de alura cetățeanului „dur”. Așa că acesta s-a fixat pe o direcție ce n-are de-a face cu fermierii și treburile agricole; plimbându-și ținuta marțială pe bulevarde, James Bond din Kansas și-a oprit ochii pe două tinere. Alegere plăcută mai ales dată fiind vîrsta... victimelor — una de 16, cealaltă de 21 de ani — plus înfățișarea atrăgătoare. Ca în orice film care se respectă, Bondul provincial le-a urmărit și — lovitura! — le-a răpit pe ambele domnișoare.

O afacere de moravuri ușoare? Sau

găm amănuntul că pe ușa locuinței lui Depugh se găsea un anunț pe care scria: „Se caută femei spioane” — povestea din Kansas City aminteste de „vinătoarea de vrăjitoare” din timpul lui MacCarthy, cum remarcă unul dintre corespondenții Radioteleviziunii franceze în Statele Unite.

Sergiu BRAND

un dolar în... zona lirei sterline

Acum cîteva zile s-a materializat primul afront serios adus „zonei lirei sterline”: în una din țările acestei zone — Australia — lira a fost înlocuită prin dolar.

Necesitatea înlocuirii monedei australiene bazate pe lira sterlină a apărut de multă vreme în contextul general al presiunilor exercitate pentru introducerea sistemului zecimal. Discuțiile au durat mai bine de o jumătate de veac; abia în 1963, cînd Anglia însăși era pe punctul de a renunța la unitățile ei de măsură tradiționale, guvernul de la Canberra a hotărît trecerea la sistemul monetar zecimal.

Vreme de doi ani a fost apoi dezbătută alegerea unei denumiri pentru noua monedă. S-a organizat chiar și un fel de referendum în acest scop. În cele din urmă s-a optat pentru un nume destul de cunoscut: dolarul. Cu toate că opțiunea s-a definitivat după ani de discuții, nu este nicidecum vorba de o problemă filologică și, în ultimă instanță, nici măcar de una pur tehnică; înlocuirea în Australia a lirei prin dolar oglindește destul de fidel creșterea, pînă la preponderență, a influenței americane în dauna celei engleze.

Multă vreme colonie a Marii Britanii, cel de-al cincilea continent a păstrat și după obținerea independenței strînse legături cu fosta metropolă; și astăzi încă — deși în mod cu totul formal — șef al statului este considerată regina Angliei, reprezentată la Canberra de un guvernator. Totodată Australia a fost inclusă în Commonwealth și, desigur, în „zona lirei sterline”, adică printre țările a căror monedă își stabilește valoarea în raport cu lira engleză.

Dar, treptat, mai ales după al doilea război mondial, puternica infiltrație americană a început să submineze influența Londrei. În Australia s-au creat astfel două „curenți”: al „fidelilor”, care se pronunță pentru continuarea legăturilor strînse cu Anglia, și al „novatorilor”, de tendință proamericană. Guvernul a dat satisfacție și primei tendințe, trimițînd, de pildă, militari în Malayezia, dar cele mai multe acțiuni au fost de natură să lege Australia tot mai mult de S.U.A. Participarea la pactele ANZUS și SEATO, sprijinirea acțiunilor americane în sud-estul asiatic și, mai ales, trimiterea de trupe australiene pentru a participa la agresiunea americană în Vietnam au ancorat în mod vizibil Canberra la planurile americane în această parte a lumii.

Ciocnirea dintre cele două tendințe s-a manifestat din plin în Parlament în timpul dezbaterilor referitoare la denumirea monedei. Tradiționali au propus numele de „royal”, adică regal, dar proamericii au calificat propunerea drept o mostră de conservatorism și „după un serios efort”, după îndelungă căutare și un considerabil consum de energie s-au oprit la denumirea de dolar, care a și fost adoptată.

Noua monedă a fost pusă în circulație cu începere de la 14 februarie. Lira de pînă acum va fi echivalentă cu doi dolari australieni. O dată cu aceasta sistemul valutar al țării va trece la sistemul zecimal. Schimbarea se va face în decurs de 18-24 luni. Ea va determina modificarea tuturor mașinilor de calculat și de evidență, ceea ce va duce la cheltuieli în valoare de 70-80 milioane dolari. În afară de sistemul monetar se prevede ca și celelalte unități de măsură să treacă, treptat, la sistemul zecimal.

Ion DUMBRAVĂ

Una din valorile noi monede australiene bancnota de doi dolari.

Paralel cu marșurile și demonstrațiile de protest din S.U.A. împotriva agresiunii americane în Vietnam, în numeroase țări ale lumii opinia publică cere Statelor Unite să pună capăt bombardamentelor împotriva R. D. Vietnam și războiului pe care-l duc împotriva poporului sud-vietnamez, să respecte acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam. Fotografia înfățișează un aspect de la o demonstrație desfășurată recent pe străzile Berlinului occidental; pe pancartă stă scris: „Pace, în locul minciנוsei ofensive de pace!”

între singhalezi și tamili

Perla Oceanului Indian, cu vara sa veșnică, cunoaște zile aspre. Ciocnirile dintre singhalezi și tamili, cele două comunități ale Ceylonului, au făcut din nou victime. Faptul că guvernul condus de Dudley Senanayake a legiferat folosirea limbii tamil în provinciile nordice și răsăritene ale țării a fost primit cu nemulțumire de către populația singhaleză.

Acțiunea premierului are un scop politic bine definit și anume: să asigure popularitatea guvernului în perspectiva unor eventuale alegeri. Doriința de refacere a poziției guvernului în rîndurile opiniei publice s-a manifestat cu o ardoare sporită, după ce în alegerile municipale de la sfîrșitul anului 1965 partidul guvernamental a înregistrat pierderi serioase — și chiar în capitală majori-

tatea deținută în consiliul municipal s-a redus.

...Istoria conflictelor dintre singhalezi și tamili datează din secolul al XVIII-lea, cînd colonialiștii au organizat recrutarea în masă a țăranilor din sudul Indiei, în special tamili, care au fost duși în Ceylon pentru a deveni cult pe plantațiile de ceai. În timpul dominației colonialiste, vrajba naționalistă a fost menținută cu abilitate, suprapunîndu-i-se cea religioasă: singhalezii sînt budiști, iar tamili — hinduși. În 1964, fostul premier Bandaranaike a semnat un acord cu India pentru repatrierea a aproximativ 500 000 de tamili de origine indiană, dar aplicarea acestui acord a întîrziat, deoarece plantatorii de ceai s-au plîns că rămîn fără mină de lucru pe plantații.

Z. F.

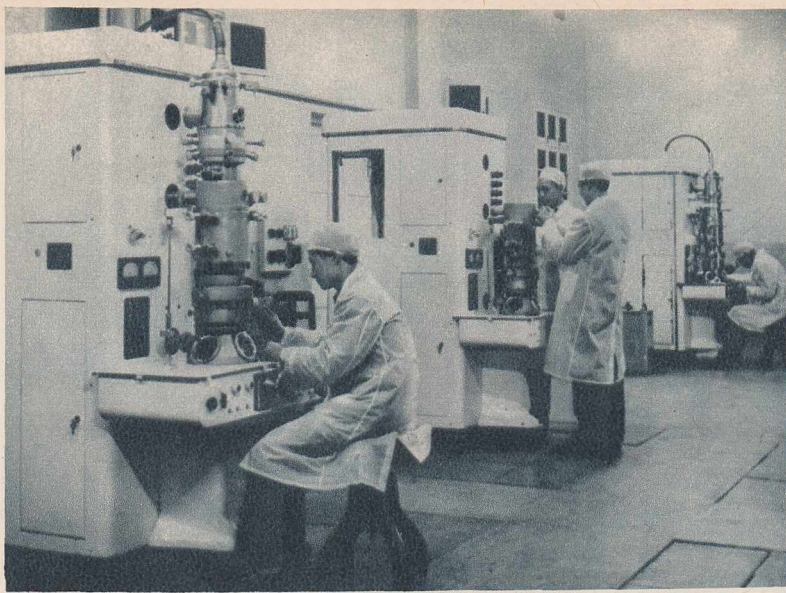
poate un îndrăgostit instantaneu? Nai-vități. James Bond nu-și permite luxul amorului pentru amor. El este superspionul fabricat la Hollywood pentru a înfrînge pe „roșii”. Bani, femei, arme, farmec personal — tot arsenalul de mijloace este folosit de Bond.

Sabinele de pe Missouri au fost sechestrate, prozaic, într-o pivniță, după care urmau să treacă la acțiune. Arma lor — ca și în film — seducția. Victimele: „comuniști și înalți funcționari suspectați de comunism”.

James Bond din Kansas City se și vedea descoperind comploturi, conducînd urmăriri palpitate, răpiri senzaționale, totul scaldat în mister și groază.

Un singur punct i-a scăpat însă la elaborarea scenariului: evadarea frumoaselor din pivniță. Cele două fete, plictisite de aventura puțin atrăgătoare care li se oferea, au fugit din prizoneriat și s-au prezentat la poliție.

Aci, tangența cu ficțiunea cinematografică ia sfîrșit. Ceea ce poate părea doar un subiect de mină a doua, în seria de filme anticomuniste, este o realitate. Ziarele americane au publicat relatări ample din Kansas, unde James Bond se numește Robert Boliver Depugh, are 42 de ani și este șeful organizației fasciste „Minutemen”. Amestec de tragedie și grotesc — mai ales dacă adău-

La Șanhai — unul din importantele centre industriale ale R. P. Chineze — se află și Institutul de cercetări în optica electronică. Specialiștii de aci au pus recent la punct un nou tip de microscop electronic D×A3-8. În fotografie: lucrătorii ai Institutului pun la punct noul microscop electronic.

a murit buster keaton

Știrea a făcut ocolul pământului: a murit Buster Keaton, unul dintre regii nedetronați ai comediei cinematografice. Și-a petrecut ultimele zile în micul său „ranch” din periferia Hollywoodului, unde îi plăcea să evoce — împreună cu soția sa, Eleanor, între o partidă de bridge și un popas printre florile grădinii — virsta de aur a marelui mut, numeroșii prieteni dispăruți de care îl legau atâtea și atâtea amintiri. „Nici-odată cu tristețe” — după cum mărturisea unui ziarist. Avea încă planuri, proiecte pentru lunile și anii viitori; trecut de 70 de ani, Buster Keaton trăia o nouă tinerete. Moartea l-a răpit între două filme: unul recent terminat, altul pe care nu-l va mai începe niciodată.

Joseph Francis Keaton avea doar 4 ani în 1899 când, debutând în numărul familial de music-hall, alături de părinții săi — acrobații Joseph și Myra Keaton — și-a „cucerit” porecla de buster (șugubățul) care avea să-i devină nume pentru o viață întreagă. Și-a început cariera cinematografică, ca partener al lui Fatty, la școala celebrului Mack Sennett, cel care avea să fie mentorul artistic al lui Charlie Chaplin și al unui mare număr de alți comici celebri ai vremii: Mabel Normand, Ben Turpin, Gloria Swanson, Harold Lloyd, Harry Langdon și Bing Crosby. În anii care au urmat primului război mondial și pînă la apariția sonorului în cinematografie Buster Keaton a turnat mai bine de 60 de filme, printre care și capodoperele sale: *Mecanicul Generalei*, *Legea ospitalității* (reluate în ultimii ani și pe ecranele noastre), *Navigatorul*, *Operatorul cinematografic*.

Mină sa imperturbabilă, masca de impasibilitate, buzele fără suris aveau să-i definească personalitatea. Buster Keaton a fost supranumit „omul care n-a ris niciodată”, francezii îi spuneau Frigo și Malec, prezența sa cinematografică a fost, nu o dată, considerată „saturiană”. Imperturbabilul său calm contrasta însă flagrant cu situațiile extravagante ale acțiunii filmelor și din această antiteză se naștea risul.

taina „vazelor” din selevkia

În urmă cu citiva vreme, o expediție americană care efectua săpături arheologice în Irak a descoperit pe malul fluviului Tigru, acolo unde se afla cîndva anticul oraș sumerian Selevkia, niște obiecte enigmatice. Arheologii au scos la iveală mai multe vase din ceramică smălțuită, datînd din mileniul III î.e.n. Înăuntrul unora dintre aceste vase, ce seamănă cu niște vase pentru flori, s-au găsit tije de

Se părea că o dată cu apariția sonorului steaua actorului va apune. De altfel, prost administrator al bunurilor sale, actorul s-a aflat în acei ani într-o dificilă situație financiară.

Talentul inepuizabil l-a ajutat să depășească momentele critice ale carierei sale artistice. Keaton, alături de Chaplin, se numără printre puținele vedete ale ecranului mut care a știut să-și adapteze talentul și mijloacele de interpretare viziunii și tehnicii moderne a cinematografului. L-am revăzut recent în

filmului cu mari vedete internaționale *Ocolul pământului* în 80 de zile, în rolul conductorului de tren. A turnat apoi în multe alte filme, printre care *O lume nebună, nebună, nebună* și, foarte de curînd, spre sfîrșitul lui 1965, *Război în stil italian*. Anul 1965 a însemnat, de altfel, o adevărată încununare a carierei sale cinematografice: cu prilejul retrospectivului Keaton organizat în cadrul ultimului festival venețian actorul a fost ovacionat triumfal minute în șir.

Cu Buster Keaton se stinge din viață unul dintre ultimii mohicani ai virstei de aur hollywoodiene. „Omul care n-a ris niciodată” a intrat în veșnicie lăsîndu-ne filmele sale care au făcut să ridice milioane și milioane de spectatori și care vor păstra intactă, peste generații, amintirea regelui nedetronat.

Călin CĂLIMAN

fier și cilindri de aramă lipiți la unul din capete, precum și bucăți de smolă (bitum). Resturile metalice arătau ca și cum ar fi fost supuse vreme îndelungată acțiunii unui acid.

Cercetînd vasele din ceramică și conținutul lor, oamenii de știință au ajuns la concluzia că ele ar fi... pile galvanice. Pentru a verifica valabilitatea ipotezei, specialiștii în tehnica galvanică au fost

solicitați să reconstituie presupusele elemente galvanice găsite la Selevkia. Folosînd numai materiale identice cu cele găsite în interiorul vaselor și umplînd apoi vasele cu un electrolit — sulfat de cupru — elementul galvanic a început să funcționeze!

Nu se știe ce fel de electrolit foloseau sumerienii. Cert este însă că ei cunoșteau acidul citric și acidul acetic, care puteau fi folosite în acest scop. Și dacă aceste substanțe nu puteau produce aceeași tensiune ca sulfatul de cupru, prin conectarea mai multor elemente se înlătura și acest neajuns.

O dată reușită experiența, oamenii de știință și-au pus întrebarea: în ce scop utilizau sumerienii bateriile electrice? Răspunsul îl vor da, probabil, tot arheologii. Printre ruinele din Selevkia s-au găsit minunate podoabe de argint, acoperite cu un strat extrem de subțire de aur. Specialiștii n-au stabilit încă cu certitu-

dine cum a fost aplicat acest strat de aur, dar consideră că în nici un caz nu a putut fi aplicat prin metode manuale. Oare nu tocmai pentru aurirea podoabelor au fost folosite elementele galvanice descoperite pe malurile Tigului? Încercînd să elucideze această problemă, oamenii de știință au reprodus într-o oarecare măsură procesul de aurire galvanică pe care — după cum presupun ei — ar fi putut să-l folosească și sumerienii. Rezultatele au fost mai mult decît satisfăcătoare: s-a reușit să se aplice un strat fin de aur pe diferite piese de argint.

Ținînd seamă de descoperirea anticelor elemente galvanice, arheologii susțin că istoria electricității începe cu multe zeci de veacuri înaintea cunoscutelor experiențe efectuate de Luigi Galvani în anul 1786, considerate pînă acum drept primele aplicări practice ale electricității.

T. FLORIAN

alegere

Avionul sau portavionul? — aceasta părea să fie în săptămîna care tocmai a sfîrșit dilema principală a politicii britanice.

La 22 februarie urmează să fie publicată „Cartea Albă” cu privire la apărare, care va exprima alegerea făcută de guvern în acest domeniu. Și ea implică nu numai o alegere cu caracter tehnic și strategic ci, în primul rînd, una de ordin politic.

Din cauza situației economice și a presiunii cheltuielilor militare, guvernul laburist a fost nevoit să fixeze bugetului militar un plafon (în 1970) de 2 miliarde lire sterline. În acest caz se pune problema: la ce se renunță? Renunțarea la portavioane înseamnă, după părerea unor cercuri militare engleze, condamnarea la moarte nu numai a unei ramuri industriale tradiționale engleze, dar și renunțarea la ultimele poziții de putere maritimă. Astfel se explică revolta mai mult sau mai puțin surdă din rîndurile amiralității engleze față de tendința guvernamentală de a pune miza în viitoarea Carte Albă pe folosirea avionului F-111.

Întrecut avionul este produs de Statele Unite iar cumpărarea și folosirea sa corespund rolului destinat Marii Britanii de planurile Pentagonului, diferite cercuri engleze tind să vadă în alegerea avionului un act de abdicare, schimbarea unei

politici engleze pe una americană. Această teză a fost incurajată de faptul că s-au făcut toate eforturile pentru a definitiva poziția guvernului pînă marți, deși pînă la 27 februarie mai este timp. Ce a precipitat lucrurile? Faptul că ministrul apărării Healey urma să plece miercuri la Washington pentru a asista joi și vineri la reuniunile Comitetului nuclear atlantic McNamara, cu care prilej au fost prevăzute și convorbiri militare bilaterale americano-engleze.

Abia după 27 februarie scandalul în legătură cu dilema avion sau portavion va căpăta amploare publică, în funcție de hotărîrile secrete luate la Washington și de felul în care se vor reflecta ele în textul final al „Cărtii Albe” engleze cu privire la apărare. Indiferent de rezultat însă se poate spune că adevărata dilemă nu este cea între diferite variante ale cursei înarmărilor, ci între înarmare și dezarmare. Sau, după cum bine scria recent săptămînalul englez „New Statesman”: „Oprirea și împingerea înapoi a cursei înarmărilor sînt acum inseparabile de problemele tradiționale ale apărării”. Mai exact, cea mai bună apărare este contribuția concretă, lupta pentru lichidarea distrugătorului arsenal nuclear, pentru interzicerea armei de exterminare în masă.

N. LUPU

a fost odată „bertram mills”

Se împlineau exact 45 de ani de la înființare, dar atmosfera nu era de loc sărbătorească. Repetiția se desfășura conform programului obișnuit, dar trapeziștii lucrau fără nici un chef, clovniul uitau să-și tragă palmele lor răsunătoare și pînă și ochii minunatilor armăsari albi păreau plini de tristețe. Căci peste citeva zile cirul avea să-și închidă definitiv porțile.

În Anglia, „Bertram Mills” a fost pînă de curînd numele cel mai prestigios din lumea arenei cu rumeșu. Înainte de aceasta fusese numele unui om care în tinerete nu avusese nimic de-a face cu arta în general și cu cirul în special. Luptase în tranșeele primului război mondial și, cu totul întîmplător, își luase în 1920 sarcina organizării unui spectacol pentru foștii lui camarazi de arme. Așa s-a născut ansamblul „Bertram Mills”, care și-a cucerit foarte repede o faimă binemeritată, nu numai pe teritoriul Marii Britanii, ci și în străinătate. Drestorii de animale sălbatice, echilibriștii și jonglerii, iluzionisții și călăreții acrobați erau selecționați din rîndurile celor mai talentați artiști de pe glob. Printre permanenți, cel mai popular era clovnul Coco, care, după expresia revistei „Illustrated London News”, „descrețea frunțile cele mai încruntate, amuzîndu-i nu numai pe copii, ci și pe adulții împovărați de griji și probleme”.

Nimeni nu se aștepta ca „Bertram Mills” să fie nevoit să-și înceteze activitatea. Sala londoneză „Olympia”, în care-și dădea spectacolele atunci cînd se afla în capitala Angliei, are 6 000 de locuri și rareori se întîmpla ca vreunul din ele să rămînă neocupat. Televiziunea britanică transmitea adesea numere sau secvențe mai mari de la reprezentările cirului. Pentru oamenii de meserie, a juca la „Bertram Mills” constituia, mai

mult ca oricînd, o consacrare pe plan internațional.

Și totuși... Explicația eșecului e simplă: departe de a mai lucra în cîștig, întreprinderea devenise de o bună bucată de vreme deficitară. Sporirea impozitelor, creșterea prețurilor la transportul pe calea ferată și scumpirea furajelor au grevat din ce în ce mai mult bugetul — și actualii conducători ai cirului, cei doi fii ai lui Bertram Mills, au fost nevoiți să abandoneze lupta.

„E ca și cum în noi ar fi murit ceva”, au declarat ei. Iar o publicație britanică adăuga: „Încă un faliment, pe lângă altele... Da, dar el îi sărăcește pe copii”. În schimb se pare că-i va îmbogăți pe proprietarii unei mari agenții hoteliere care — după cum relatau o serie de ziare occidentale — au cumpărat cirul falimentar pentru a prezenta spectacole în curțile interioare ale unor hoteluri.

N. AURELIU

Minunații armăsari albi năvălesc în arenă, dar Cyril Mills, unul din conducătorii cirului, nu le acordă nici o atenție: problemele financiare sînt mult prea complicate.

CONSUMAȚI

BRÎNZA DÎMBOVIȚA. Produs cu mare valoare dietetică și nutritivă. Conține protelne ușor asimilabile. Gust plăcut.

FRIȘCA în butelii de $\frac{1}{4}$ l pentru prepararea la domiciliu a celor mai variate dulciuri.

BRÎNZA CEDAR. Un produs nou. Brînză fermentată cu pastă tare, cu gust și aromă specifică. Se consumă ca atare la aperitive sau la desert.

Brînză Cedar poate fi întrebuințată și pentru diferite preparate culinare.

LAPTE BĂTUT. Plăcut, hrănitor, răcoritor. Bun în orice anotimp.

MARGARINA VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atât la prepararea prăjiturilor cât și la diferite preparate culinare.